КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШИНАРИН
11
март, 1969 шу
№ 30 (4667).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхерчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДУЪЙЛА АРАДУЬЛУ

СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ХУЛ 16 МАРТА
КХАЖ ТАССА 5 ДИ ДИСАД

ДИКА КЪАХЬЕГ

Хозлуш, дегIайоагIаш латт вай республикин столица Грозный. Бевзаш тIаболаш да хозача архитектурах доьлл керла цIенош. Уьш тIехьарчу хана гораде хьаждала вах чубаха бIарчча кварталаш.

Ма дукха хьалхьий уж кхуьна гIишлош Хаджиев Шамсудин керте латтача каменщикий бригада. Города тайп-тайпарчу микIоргашка цу бригада гIишлошъерина хьаддала цIенош бIаьна...

...

Коллектива хьакиначе хозача традицеш ...

...

С. ХАДЖИЕВ,
«Грозпромстрой» треста № 4 йолчу гIишлон-монтажни управлене комсомольски организацин секретарь.

ДЕГ ТIАРА БАРКАЛ ОАЛ

Уьш депоцца Октябрьски районна № 57 йолчу школе актовни зале хаьржаркошна «ВIашагIкхийтар Октябрьски райсовета депутаталла кандидат Грозненски электромеханически заводе слесарь-наладчик Харонов Асхьабе Мухьмад, Грозненски городской советан депутаталла кандидаташ № 2 горбольница медсестра Тимирханова Юнуса Зоя, «Октябрьнефть» НПУ электромонтажни цеха электромонтер Карсков Николай Федорович.

Харжархошо дукха накази делир депутаталла кандидатийга.

Шоай иштта сай дарах, шоаш тешарах дег тIара баркал аьлар депутаталла кандидаташа.

Г. АЛХАЗОВ.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШТА БЕХКТОКХАМЕ ХА

...

ЭГIАЗАЛ КХАЙКАЮ

ПЕКИНСКИ IАЬДАЛАША ЛЕЛАБЕЧА ТИНШАЧА БАЛХА ДУХЬАЛА РЕСПУБЛИКА КЪАХЬЕГАМХОША ЕЧА МИТИНГАШКАРА

...

ХЬАШТАШ КХОАЧАШДУ

...

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

...

СУРТА ТIА: ...

Е. Шуравова сурт.
ТАСС фотохроника.

1969 ШЕРА ЯЛАТ А КХЬЙОЛА ЛАЬТТАНИ ХЬАЙБАЙИ ПРОДУКТАШ А ДУКХАГIА ЯХАРА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ, СОВЕТСКИИ БОАХАМЕИ ОРГАНИЙ, КОЛХОЗИЙ, СОВХОЗИЙ ДЕКХАРЕХ БОЛА

КПСС ОБКОМА ПЛЕНУМА СОЦАМ

...

...1969 шера 1968 шера фактически дьыкхачуа соагIа ялат 110—120 эзар тонн, дуьх 8 эзар тонн, шура 13 эзар тонн; 1969 шера планах соагIа паччахьелкхерга ялат 25 эзар тонн, дуьх 800 тонн, шура 5 эзар тонн. Кхьйола юртбоахама продукташ дикка дукхагIа боахийтен ... 1969 шера ялат 510 эзар тоннаш ..., дуьх 31,3 эзар тонн, шура 101,3 эзар тонн, ... 96,9 эзар тонн ..., фуаш 53 миллион ... а, цаьх районаш:

Районийн цIераш	Ялат тоннашкахь	Дуьх тоннашкахь	Шура тоннашкахь	Фуаш эзарашкахь	Бецаш даараш эзарашкахь
Ачхой - Мартана	20000	1300	5000	2700	3000
Ведана	2800	380	—	—	100
Грозненски	185000	6800	31500	27300	29250
Гудермеса	33000	1300	5350	350	4000
МалгIабина	40000	2505	3580	—	2250
Надтеречни	41000	2320	4000	—	700
Назрани	32100	980	4700	—	1300
Наурски	28000	3540	7480	2000	2140
Ножай - Юрта	9500	575	—	—	600
Советски	3100	285	—	—	40
Сунженски	83000	4150	17910	8770	31700
Урус - Мартана	29000	1450	6880	2400	1500
Шаьла	38000	1930	7200	2800	900
Шелковской	38000	4190	7000	3800	1400
г. Грозный	—	—	—	—	2800
Кхьйола госхозаш	2900	—	—	—	5300

...

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА ЯЛХЛАГІА ПЛЕНУМ

ДУКХАГІА ДОАККХАРГДА ЯЛАТИ КХЫЙОЛА ЮРТА БОАХАМА ПРОДУКТАШИ

6 марта, хьаьхтагІа хоан баь ма хилара, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома VI пленум хилар. Цига юххьанца лийцар 1969 шера ялат, кхыйола лаьттанцара а хьайбай а продукташ дукхагІа ялара республиканна шортайни, советски, боахама органий, колхозий, совхозий декхараш. Доклад йир парте обкома хьалхарча секретаро С. С. Апряткина.

Юрта боахамах йолча дешай дьакъехьарча парте XXIII съезда, ПК Пленумий решенеш хьалхие а дераш, партийни, советски, юртбоахама органаша колхозаш совхозаш производство лакхьара тІаберзабаь цхьабола болх баьб. Пхьахача шера ийташ долча боахамаша дикка хьувкъам кхобаьб, во-йиш хилийтар республикие толам болзаш ялат, шекара свекла, сомаш, ховсаш яра. Хаьал хьалла кхоачашьлой дулх, шура, фуаш, тха кийчлара шера план. Дукхача колхозашек совхозашек дика экономически хьоакамаш доахам чакхдаьлакхар пятилетка кхоалагІа шу.

Декхар латт хоадам беш долча пятилетка лиьлагІча шера балла тІехь кхы а доакхагІа толамаш да...

— 1969 шу хьаьстта шу ха, — белгІалдьаьккхар докладчико, — Нохх В. И. Ленин ваь бІаь шу кхзар белгІалдахха кийчхуш ба. ХІанзара шу да сиха дегІаахара ваккхаш белгІалдьахача КПСС ПК октябрьски Пленума решенеш практически кхоачашъяра шу.

Ленински юбилей сийна Нохч-ГІалгІайчоа юртахьарча къахьегамхоша тІайнача социалистически декхараш тІа къаьстта теркам тІабохийт юрта боахамо дерригача толамаш лахара дарл ше йола ялат дІахо а дукхагІа даккхара. Дерригча чуххьл ялат 510 эзар тоннанга дІакІоачаіе а дола.

Дукха а дукхагІа долча боахамашка уж ... кхоачайдара во йоапам дарл сихаб: дикача агротехническа боарадах ... гурахь дув ялат. ... культураш дІакъоргІела дерригача лаьтта доба ахькар. ... бІаьсти кхашка дерглолча балхашта — цхьа бІаьсти ... йолча культурай ... дика фу кийчлоф, дерригача техника тоайир, кадраш кийчйир. Цу колхозашек совхозашек ... хьайла ду ... ялатна хьахара балхам ... ялат чІоагІагІа хьувкъаргдола балхам ду.

Из хиъта дале а, тІольадусаш боахамаш а да. Ерригча хьайцача республика юртбоахама производство, къаьстта ялат даккхар, ихе шера плана тІа оттабаьча боарамъяи темпаш тІехьадус. Хьалха дІадахача ихе шерашца кийсдича ихаь шера ялат даккхара шера юкъера тІакхета темпаш 14 процент кара хилланар. ХІаьта, масала, Шалха районе 6 процент. ХІаьта Наьсарен районе шера юкъера лаьрхІача кІезигагІа а даьккхар.

Массанахьа а ле ВоагІаш йола боакхо укх шера ялат хьувкъадара. Ца берса дар бахьал долаш дикка дукхача лаьтта гурахь дІалийкача ялата ю хиннад е геттара дІадаьлада цихе лаьтта дІадахьа а гІерадаь а. Из хиъта доглазъехьа а, юрта боахама министерства, «Грознию» объединение, «Светоотзори» треста, парте цхьайолча горкомашка, райкомашка, юрта боахама районни производствени управленешка, дукхача колхозашка, совхозашка хІанз а ле воагІаш дола гІуллакхаш дан дІадахача 1968 шера хинначух дикка дукхагІа ялати хьайбай продукташи хилийтара.

Дерригча боахамаш дац шоай дерригча гурахь дийча ялат лиштад хьажа ваьнна. Дукхача колхозашкен совхозашкен ледара ю гурахьа дийначча ялата воалорина, бІаьсти культураш дІаера кийчо еча мІенкашта кхоачамбоацараш хилар балхада воакъа хетац, — машнана командиана дІахув фу хилийтара, юртбоахама машинашта ремонт яра, тракторашта тІа ших смениагІа болх бергбола кхоачакхилла болча механизаторашца бригадаш ІалІоаьтара боакхо даац.

Кхоачамбоацаш дан хий декха санитараш, гидротехнически сооруженеш цІеньярей тоадрен балхаш. Цхьайолча районашка во кийчо ю чІоадал чулоацийтам хий лидара, ледара лел кхашка органически удобренеш хьера балхаш.

Зоокхий кхоачамбоацараш да фермашка а. Цхьайола кертера хьайбай продукташ ялара теммаш ихе шера планах лаьрхІачул тІехьахис. Дукхача колхозашкен совхозашкен кІезига кийчьад доакхар, хьайбай продукташ цІезигагІа йоах, хьайбаш лойт, дІадахача шера цу хала хиннчуд кІезигагІа кийчьаь дулх, шура, фуаш.

Республика боахамашка дерригча гІуллакхаш де деза юрта боахам дехІахача дола кхоачамбоацараш чехкагІа дІадахара. Аьта декхар дац кхалкхашка даттар: дІадахача шерала кийсдича укх шера валовой лаьрхІа ялат 110—120 эзар тонн, дулх — 8 эзар, шура — 13 эзар тонн дукхагІа дикха еш.

Белитоахама декхараш да 1969 шера: 510 эзар тоннаш кІезигагІа доацаш ялат, 31,3 эзар тонн дулх, 101,3 эзар тонн шура, 96,7 эзар тонн баьцзарийн чуда дека. Йамаш соогІа ... пачкальйнхана декхаргда 25 эзар тоннаш кІезигагІа доацаш ялат, 800 тонн дулх, нах эзар тонн шура. ЧІоагІа дукхагІа дуа а кийчъе а еш кхыйола юрта боахама продукташ.

Пулухьа дерригача боахамашка чІоагІагІа гІуллакх де деза гурахьа дІадийначча ялата, из зорале хела Пунна зе деча са довллача хІамаехи дазарехи, хІаьта иза из дІаде дезача метттиге эггара дикагІа хьувкъам дола бІаьсти дув ялат де деза.

Къаьсута боккха лоархІам боадаш ва дерригча бІаьсти кхашка деш дола балхаш дикагІа йолча агротехнически ханашка а дика а даь дахар. Лаьтта леладара культура лакхьара не дезача дерригача гІулакхий комплекс чакхъяьккхача кара толам баргбац.

ХІара боахамо лаха еза ялата культураш дукхагІа еза тоашаш, из де деза лаьттах, къоитех, ардех дикагІа пайда эцара чотах. Къаьстта теркам тІабахийта беза хий дехкача лаьтташка гектара тІара юкъера лерхІаш гурахь дувча ялата 30—35-нел кІезигагІа йоацаш центнераш ялара, хьажкІаш 45—50 центнер, дуга 40 центнер, шекара свекла 300—330 центнер, баьцадараш 200—220 центнер аккхара.

БІаьстено сиха, 15 март тІакхоачаш ерригача колхозашкен совхозашкен тракторашта, лаьтта тоадеча а ялаш хІалучча а машинашта ремонт ира мел оаш торнаш йалаь а, тракторашта шин сменагІа болх бара цу хана механизаторий кадраша бригадаш вІашагІтохаргйолаш. Апрель тІакхоачаш тоаьа яза еза хий дехка системаш гидротехнически сооруженеш.

Партийни, советски, юртбоахама организацей, боахамашта хьалхе лелаерий, специалистий халдаша керттера теркам тІабодаш хила деза хьайбашка толамо Іа даккхийтара, хьайбаш дебийтара дешаш. ... ихе шерашкен хьажа леза, цхьадолча лаьтта из боахамашта а боахамашта а дІа-ха ниесе деза, йоакх дикагІа пайда эца беза.

Докхьарча хана хьайбай докхара ІалашдергІалаш, дика хьажа, хьайба докхара ... системе оттае еш, кхоачаш ... хулаш долж доакхьара культурай дІадув фу Іалашлаш ... ледара хьайбаш ... лелаш ... кьедах дикагІа пайда эца.

Йоакхо е оаш дукха гІуллакхаш да колхозийн совхозийн хьайбаш лелаерий. Жам хьакхарчи ихилга дика вІашгІехьдаккхара дика кийчъе еш помещенеш инвентари, кхы тІа эшача балхлошка бригадаш вІашагІтоха еза. Хьайбаш дебадара, цар продуктивность, цхьамикой дикал даккхъяра, болха механизаци даккхъяра хьалаш тоадара дукхагІа йоакхо е еза.

Боахамашкара экономически болх лаккхбеча, экономическа анализа сецетийн бюрой болх кхы а лаккхбеча, производства ерригача звенашка боахама расчет юкъейоаллача дукхха хІама да де дезаш. Къахьегаш дувнах хуш дари дика вІаштІехьдаккхар, административно-управленчески юкъара гІулакх дарен персонал ледарга дІадоар лехар, доллача хІамах тІехь рулкъаш кхоабар — цу дерригаш а нежкъестал де деш колхозийн совхозийн организацика чІоагІъяра.

Кхашка бола бара хилаш дарг мел довла культурно-бытовой хьалаш хилийта деза. Колхозийн совхозийн партийни организацеш декхарийла я ахарзоштеж хьайбаш лелераштеж юкъера организаторски политически болх лаккхбе, укх шерарча юрта боахама декхараш толамашца кхоачашдаш тІехьа къоеским леттабара уж вардагІбаха, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна бола ахь шерра йоархе.

* * *

Прениех эггара хьалха къамаьл дир парте МалгІабика горкома секретаро нов. Д. П. Сильянов. Колхоз совхозийн производстве хьалха лаьттарашта дакха толамаш бодаш а дакха, цу дийцар кхоачашпама дола декхарешта юкъара кхоачашъяраш.

— Тха хІанз а леза я лаьтто ледара культура: массала а дак юртбоахама балхаш агротехнически ханашка хьажна, ледара лел сеновбоаташ карарзвелга, хий дехкача лаьттаех во пайда эц, мела лел масаре баьцаш дІайоахьига.

МалгІабика ахархоша укх шера уж кхоачамбоацарш дІадохарглола гІуллакхаш ду. Шадера стандарта хьалхарча классага кхоачийташ кийчдерга цар фу, техникана ремонт а доакхарга. Трактористаш кийчбара хилеть чакхьалий. Боахамаш механизаторашка дика ІалашдиЬ ду, хьаьла белгалдаьхар нов. Сильяс. ХьакхІам шоаге шемошна Іоалаеш ду уж квадратно-гнездови хьисане дІакхага. ... къахча бІаьсегаш чІоагІа кийчъеш да тхо.

Де дезаш дукха гІуллакхаш да, гентара тІара лоархІам хий на дехкача лаьттара 25 центнера хий дехкачара 35 центнера даккхара тІагІерта къахьегр, дика тха. Эггара хьалха лаьтта делладара культура лакхъе еза.

Ялат дукхагІа даккхара кхоачамех районе хІане а бакха пайда эзаш.

Эсала дагІенаш саха дукхагІа дІадуврда луве. Боахамашка лаьттан цхьадолча даьких а пайда эцаргва. Ялата хьалдиркзартаргда 500 гарта гектар.

Ялата лаьрхІа 500 гектар дукхагІа дІае дерхІ хьажкІаш. Из де дагахьа кІезигагІа юорхьа салоза лаьрхІа хьаиІаш. Сирос боалара кхы тІа ша доакхар доакхаргда шоалагІа дотча культурий чотах.

ХІаьта ихийтах хьайбай боахамара гІулакх?

ХьайбашкаІа дика доакхаш лаьт. Кхоачамхилал гІода а пайда а доаттар ю. Хьайбай продуктивность лакхьара дола гІуллакхаш ду фермий къахьегамхоша. 7 ноябрь тІакхоачаш кхоачакалиента ... продукташ йохкара шера план кхоачашъергья.

Уж гІуллакхаш деча тоаш механизаторийн хьайбаш леладарийн культурно-бытовой хьалаш тоаде лаьрхІаьд. Культиваторашта вечот ла йоалаш латт, радиоприемникаш телевизораш ийцай.

Нов. Сальнос белгалдаьхар механизаторийн хьайбаш леладарийн ахлонаш. Дерригча дешаш цай низала а къоастадаш, республикански организацеи нежкъестал эш.

Юрта боахама министра заместитель нов. Я. Т. Рудометкьов шой къамаьл дир хаоттам хала хьалли эттача хана колхозашкеш совхозашкен йолча торонех пайда эцарах, юртбоахама продукци, эггара хьалха ялат а долаш, дукхагІа даккхарах.

— Вай республике, — аьлар цо, — гурахьа дІадувча ялата хІаша ла оашаш сахача лаьттах ах дакъа лоац, ялата балансе керттера доархІам болаш а я. Пхуухьа цар къаьстта терко е еза вай. Эггара хьалла дІайийнача культураштa дика гІулакх делга вІаштІехьдоакхаргва вай. Нагаьла саша подкормка яра вай тІехьадусе, цо лаьтта доктоаленча кхоачалоргва вай, тІахха цуьнах боала пайда чІоагІа лохлургба. Эггара хьалха вай Іалашдеда хий декхача а кхоачачхилал ... Йоалача а лаьттаща удобренеш йохкаргья.

Укх шера къаьстта лоархІам болаш да пакха бакхар, цо ІалашдергІа чІоаьза бергайтів, цо нежкъестал дергва удобренеш лаьттана ялье дьайтара а, боьшетІаш, цул боалат а дика а хурдеш.

Хьувкъам лакхбара дикка нежкъестал дергаи гурахьа дийначча ялата шей хиннатъ вазар кара, пунна ле шан доло ... лІазтахаш са дела дІхваин ... дІаккара. Пунна теша деш ю е масал: «Шалинский» совхоза хьалхарча отделене гербицидаш тоачача цхьан гектара тІара химически обработка да хьача гектара тІаргул 2,8 центнер дукхагІа кІа даьккхар.

— Ялат валовой лаьрхІа дукхагІа даккхарал соогІа, цул дикал а лакхье еза вай, къаьстта гурахьа дувча кІиц а еш, аьлира белгалдаьккхар нов. Рудометкиное, — ДІадахача шера цхьа центнер ялат дІадаланар вай низ болча кІаво малххара, из бахьан долаш дикка ле хилар боахамашта. Укх шера вай йиш а 35—40 тоннаш кІезигагІа доацаш чІоагІа кІа даккха.

ДоархІаьо да дас сапша, уІла ен дайна гурахьа дийна ялат юда дІадер, дукхагІа терко е еза хьажкІий. Доамашта юкъерча районашкен хий декхача лаьтташкен дика хьувкъ из культуро, цхьабакъда дукхача боахамашка кІезигъяра бахьан а доацаш кІезигагІа дІаюв из культура, хьажкІаш хьалдесара агротехника латтъяьй. Пулухьа тамаш ою Іалама хьалаш Іаламашта хаза долча «Горец» ялача совхоза дІадахача шера ялата лаьрхІа гектара тІара ерриге а 14 центнер хьажкІаш кара на ахар — «Красноармейский» совхоза механизаторашта хьажчул кІезигагІа.

Дуга дукхагІа дІаде а хьувкъайта а деза йоах. Юрта боахама министерства белгалдоаккхи ялат дукхагІа даккхара йолча ихача торонех а пайда эца бешаш хилар.

Соакха бергате къамьлерар вай республикерча коикаш лелаеравь. Цу хьакъехьа дийцар «Грозмашобъединение» начальника нов. Ш. С. Сагатов.

— КарагІдувлача дикача хІамашта кийеса кхоачамбоацараш а да тха. ХІаьта а чакхдаьлиидаш бешаман кийлаха хилар дІдаккхара деш дола балхаш, сед душ йолча комсий гаьнех 5,3 процент дІалоац ю. Цхьайолча совхозашка гоаду лоархІаме агроприемаш чакхйоахила, удобренеш кІезига еха.

Комсий бешашка бахх тооберг-болаш деха гІуллакхаш, чакхдоахаш литт хІанз. Цу цхьан хашка комсаш ... совхозий къахьегамхоша учете оц ялатаи дукхагІа дахара резерваш а. Гурахьа дув ялаташ дукхагІа болча агротехнически ханашка дІадийнад цар, плана дикка тІехххоачашъяьй. ДІадийнача ялатнашта подкорма еш а хІанз.

— БІаьстан юкъе юв культураш дІае кийчдуш да тхо. Заба кІал, — хоам бир оратора, — минеральни удобренеш 14 эзар центнер тессай укха совхозий механизаторашка. Кхашка органически удобренеш дІакхуьхьаш доахк тхо. ХІанзе а дІайохьай 6650 тонн.

Балхаш сихденнал совхозе нематикий а. Укх гартарча денашка болх бе кийча хургья ерригча техника. Механизатораша шоай низашка кхьа бІаь гарта пневматически приспособлении кийчьаьй комсий гаьнаш хьаеллара, хІаьта не Іиш хухийтарья дукхагІа къоча сагоагІча балхашта шах хукъьабаха.

Тоажаш балла дукхача хьале лаьтта леладерий гІонахьах, цар квалификац лакхьара тайна хургда. «Грознефтеобъединение» совхозий Іаи ахашахь пайда эйцар дехарие гоазал Іоаккхара. Шоай хьакъехьа лаккхьаш хий дехкараша, бригадираша, гаьнашбоахамха.

... хьайбаш тІадоахийта къахьегт укх денашка хьайбаш леладераша. Сагата да фермера баллаш ... хьайбай продуктивность лах да хьайбара, уж дика ІалІара дахара.

Шерра ерхаш латт пятилетка доакхагІча шера декхараш кхоачашдерга дукха делом ахь. Кхашкен фермашкен беча бахха тІа коммунистийна гойе коммунистоша — совхозий производстве хьалха даттамина. Партгра хьехкаш ийбу нежкъестала.

— ХІанз эггара лоархІамегІа дар — бІаьстан юкъе культураш дІаера масое оагІорахьара кийчо яр, тар ма ду дикагІа доакхата Іалаккхийтар. Уж дешаш партерганизаце, совхоза коммунистий теркама юкъетте да, — аьлар КПСС Наьсарен райкома секретара нов. С. Д. Цапоев. — Лаьтта леладераштен хьайбаш леладераштен, ерригача юртбоахама производствашка кхоачаша кулгалленхилара нара йиш хулийтаргьлаш тхона хьалхашка оттаел декхараш толаме кхоачашде. ДІахкача шерай гІалаташ юха нерда цо лазар дукха оаха кІоарга кхайка ... дьй районни юртбоахама производственни управлено балха, боахама деш дола кулгал тоадергдолча хьада гІуллакхаш парте райкома биро дийна а дийца чакхаха хьажа гІуллакхаш белгалдаьхад. Оаха хІанз кийчъеш а кхашкен фермашкен болх беча къахьегамхой ялар, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагІа яхарна нежкъестал бола дукхагІа кхыйчъяргбалаш йола мероприятеш.

Оратора дІахо белгал мел даьккхар йиш хилийтар болх кІезиг-дукха тоабе. БІаьстанна еш йола кийчо чакхйоадаш лаьт районе.

ДІахкача шерашка дукхача лаьттанка дІайийнача пух тоадеча культурай шоай хьадо ний бацар, пухкхьа агротехника теланаьй, — ДІайийнача хІамашта шоай хашахьа обработка яьйо; хІаьта из хьувкъаьа Іагхъар. ХІанз гІашагІъелдай ма-шоашта воагІа доакьош дІайийна 69 механизированни бено. Доляьлй чІелаш лелааш ба.

Совхозий агрономически курсашка декаш 476 сар ю кхашкен хьайбаш леладечех болх беш барех. Цига Іохадиьцо нежкъестал дезаца нарма ха во оттарах хьахашка йола хьалхашка отта халоаш дІаяза а, укх шера белгалдьякха декхараш кхоачашдара а.

Тха болхаш хІанз а дукха да кхоачамбоацараш, — аьлар нов. Цолоев. — Тхоаша еш йола критика йоаза бакъдо ала. ДІадахача шера даьцов гІалат дІадаккхара тІагІертта болх бе беза. Иллнах лаьрхІа лаьтта дІадахача шера шей хакхьа алба аханар. Из бахьан долаш хІанз аха делаш 9 эзар гектар лаьтта я.

Боахамашка ВоагІаш йола торонеш отталар дукха юртбоахаш кертерча участника коммунистам уттабу. Кхашкен хьайбаш леладечеш латтача гІуллакхех бола специалистий, совхозийн отделенеш кулгалхой бехкенкаш лакхбу оаха.

Дерригача кхоачамех, ерригача торонех пайда эзарба оаха дІадийнар чІоагІа хьувкъазарен хьайбай боахам дІахо а лесІабоахабараш, аьлира тешаш бехар оратора.

Къамаьл де дош делар КПСС Шалла райкома секретара нов. А. Ч. Оспанов. Цо дийцар Шалхьарча хьажкІам леладерий хьалха хиина сий укх шера шахметтестадара дай доагІча гІуллакхех.

Дукха коммунисташ, хьажа воашаш волча хьажкІаш киеса гоазанча нов. Зарвалена учениках а болаш, шоай звеношка юха а баьдх, хІанз чІоагІа бІаьсти кхашка дерглагча балхашта кийчо еш ба. Районе вІашагІехкхай 32 механизированни звено, ялата лаьрхІа хар дІакошхьда йиш эзар гарта гектар хьажкІаш. ЧІоагІа хьувкъаргІьахиш дикача фуна дІакоргьа уж. Къахьегамех фу дургда дІахайтад хьажкІаш леладераша. Іаш хьалаш хала хетта долашхоь гурахь дийна ялат воча хьала тІа дац районе, боак специалистака. Из дика хьалгІазалара дІахо гІуллакхаш деш да. Къаьстта терко ю ахархошка подкормка яра, химически оасар дарал хий дикдерш кийча яра.

Органически удобренеш кхашка ахьара дерхІ механизированни звено вІашагІтехьаш. ХІанзе а 29 эзар тонн йохьай цар кхашка. Совтрорашцешара, керда гидросооруженеш хьалъяра болх дІахо а беш ба, хий дехкача ерригача техникан ремонт ла хьяиай. Хий декха 18 машин кийчьяьй. Хий дулаш ла хьа оц оттинго а, хий дулла бохалургба мелиораторашка, эггара хьалха гурахь дийнача кІина а дуллаш. 120 полевальшики хІара хий декхача машина лаьрхІа машина тракторист-машинистий кийчьаь.

Оаха лаьтта, эггара хьалха ялата культураш дІаера дар а дашца, дукхагІа хилийтара торонаш лех. Районе, боах нов. Оспанов, 1000 гектарал соогІа дола лаьттІ цІоторгех мукъадаккхара балхаш деш да. Цу гІуллакха «Сельхозтехника» объединене кхоачаннхалал техника кхоастальй.

Хьайбаш леладераша Шубенко лаьша халонаш.

Декхар кхоачамбоацараш да-хьеха, хьайбаш дикача помещенешка да. Из керттера хар да хьайбашка Іа даккхийтара. Укхаза белгалдаккха деза хьайбаш дебадара ерригача торонех пайда эзара вша хьалаш уха ца хилар, эггара хьалха, специалисташ тоьаш ца хилар. Юрта боахама министерствагара оаха дех кхоь — вешъ ветеринарни вор тхоццуга вайтар. Оалу нисаш дей фермашкара цІеделлиш бола вІаъшеІеьлабакхно а.

Вай кертера рухкьа долча лаьттах дика доал деш пайда эцара доаш хьоадир ше къамаьл деш Урус-Мартанаи районе Мичурина цІерагІча совхоза парткома секретара нов. З. Х. Адсаломова. Воккона болча дакъа йоакхо е кхашка дІадийнар дикагІа хьувкъайтора, цар хьегаш дола кхаьхал доал дІадийнар дика хьувкъаргда.

— Тха совхоза специалисташа де бин мел яр дизд, — аьлар оратора, — минеральни органически удобренеш бола пайда лаххбара. Царех тханцига пайда эц картограммашка хьежна. ДІайийнача культураш дикагІа хьувкъаеш доаккхачул соогІа, уж дукхагІа дІаюаш а валовой лаьрхІа ялат дукхагІа даккха гІерт тхо. ТІадалаат докъадеши ялах цІенлеши ихы тІа а 150—200 гектар шерхьерда лаьтти. Цо тхога йиш хулийтаргьа ихы тІа а бІаьш тоашаш ялат даккха.

Опыт йолча, шоай гІуллакхаш дика ловзача оаха кара могаргдац лаьттане дала бим яр цргагра даккха. Цудухьа совхозе боакха лоархІам бабй алархой ІохабИаро. Ца дІадолалуш а дош партноно дийцар административно бахклой комитетеш викалашна цхьаьна. Агротехнически школашка Іохадуш 80 саг ва. Шоай гоаьал хоахьий дукхача механизаторашка.

Укх шера совхоза кхаш лелаараша лаьрхІал гурахьа дІадийна ялат дика хьувкъайта — гектара тІара лаьрхІа хий ца декхача лаьттара 25 центнери хий декхачара — 30 центнерал кІезигагІа доацаш ялат даккха. Из дича совхозерчул цо центнер дукхагІа ялат доаккхаргда гектара тІара. Дикка дукхагІа хьувкъаерхІ хьажкІаш а.

— Уж декхараш кхоачашдаво, — боах дІахо нов. Адсаламова — парторганизаце бергагача коммунистий, бергагача тІа ахархой теркам тІабахийтаб гурахь дийнача кІина гІуллакх дара. Гурахьа дув ялат дІадийр агротехнически эггара дикагІча ханашка, цхьан хана лаьтта гранулированни суперфосфат а тессаш. Цул соогІа селлахаша дІадийнар дукхьала хьалхарча класса фу дар. ДІайийнача культураш подкормка еча хана хІара гектара лаьрхІа 1,5 центнер селитра тессар, хІаьта уж культураш дерригча лаьтта дІа а йийнай.

Тоадаьх меттигерча удобренех боахаме пайда эцара гІуллакх. Боккха болх бе беаргба боахама тІехьалуса дакъа — хьайбай боахам лаккхбара. Партерганизаце хІанз дукхагІа терко е фермай.

Парте Наурски райкома секретара нов. В. П. Пенкадрова дийцар хІанзарча Іане совхозийн колхозийн кхаанта мел ле дилд, из ахархоита мел халонаш тІаоттаьй.

Партийни организацешка, боахамий кулгалхошка, юрта боахама специалисташа шоашта хьалхашка декхар оттадьа гурахьа дІадийна дайна ялат бІаьсти дІадувчушка дикка неттаоттаде, В. И. Ленин ваь 100 шу даларга сийна тІайнна декхараш толамна кхоачашде. Оратора дІахо дийцар из декхар кхоачашдара районе хьадда дели долча гІуллакхех. Колхозашкен совхозашкен бІаьсти дІаюча культурай кондиционни фу планах лаьрхІачул 10 процент дукхагІа кийчаьд.

Ялат дукхагІа даккха лерхІаш 400 гектар дуга дІаде белгалдаьккхад. Наурерча ахархоша хІанз эггара хьалха эзар гектар гарта долча хий декхача лаьтта гречиха дІае дерхІ, хІаьта шита арааш тІа ялата лаьрхІа 400 гектарал кІезигагІа доацаш хьажкІаш дІае а.

Вовхамашка дабургба бІаьсти буон бала мукхи ... дІаьа ... кхыйола культурай ца тоьаш дола фу лохаш гІуллакхаш ду. Районе къахьегамхой юрта боахама министерства юоашта гІо дарга дог дол хаш ба.

ЛоархІам болаш да ялата культураш дІае лаьтта дукхагІа хилийтар соогІа, из дукхагІа хьувкъадар а. Из да ... боахамашка ... стадакьа 1500 гектар хий декхаш долча лаьтта, хьалхе планировка ца йинча хий дикла метаргда цу тІа. Из хий дІададар ... кхы ... тоьаш дац ... хоьийна ... тоьаш дац.

Шоаш тІаийца декхараш кхоачамъала соогІа, тІоа ... ба Наурерча ...

— Кхы тІа а деш долча агротехнически организационно-массовни гІуллакхаш тхога йиш хулийтаргья тІайнача декхарех соогІа, кхы а 1500 гектарах хІаране тІара цхьацца центнер ялат даккха. ТІахха тха йиш хургья валовой лаьрхІа 1500 тонн ялат чуэца.

Фу ду боахамашка ялат литта тІаккхетийтара?

Графикал хьалха а буваш, сихбеша тракторашта, комбайнашта, кхыча юрта боахама машинашта ремонт эш бе механизаторашта. Ялат чуэцача хана из Іодала доргдеешаш, кхыйла а кхайле ю комбайнашта ремонт. Кхашка къахьегараш дІахо а гоазал лаккхьара деваш ба. 120 лаьрхІа хиннача метта 130 полевальщик Іохаву.

Іан тІехь тІаьтта халонаш дІаккхар духьа фермашка беча балхах а дийцар оратора.

1968 шу ю а хулаш чакхдаьлар «Самашкинский» совхоза. ТІехьайиса хилар дІадаккхара боккха организаторски болх бе бешагва. Совхоза партерганизаце беррига коммунисташ, къахьегамхой сарсагІа бахаб дІаваш йола культураш дукхагІа хьувкъара, хьайбай продуктивность лакхьара.

Цунах лоаьа дийцар «Самашкинский» совхоза директора С. Э. Дамиянова.

Дика хьувкъам боккхара дукхха хІама да дал. Шой хампаца дІадийр гурахьа дув ялат, ю бІа кийчъьай, механизаторашка хала хьала трактористех юртбоахама инвентарех ремонт ла баьнай. Хьалхеца а йоакха хьой тракторашка шин сменах болх бергбалаш, кхоачанхилалла болча механизатораша вІашагІтехай бригадаш. Механизированни звенош хьала, царна дІаьхьажьй техника, лаьттан участикаш, хьажкІаш ерриге механизаторашка ...

ХІанз совхоза кхо тІа, а гІуллакхаш ду цхьаьш соогІа дукхха а ялати хьайбана продукци даккхара. Эггара хьалха оаха пайда эзарба моральни материальни стимулаш, боккха хьувкъам баккхара механизаторий бахам тІабохийтаргба. Царна еза культурно-бытовой хьалаш кхолуйт оаха, хьинатахь деш дола технически гІулакх оргадьахка тоэду. Цу деррнгане йиш хулийт техника дикагІа пайда эца, пук балха ...

Гурахьа дІадийнача ялата дІаю а гІуллакх дош да тха. 2800 лоаххара хІаране тІа лоархІаш 150 килограмм минеральни удобрене доаши подкормка яьй.

Ялат дукхагІа даккхара керттера кхоачо хий дехлар да, — аьлар дІахо Дьяшнинов, — 1123 гектар хий дуллаш лаьтта да совхозе. Дика дол деш нах пайда эцарал соогІа, кхы тІа а 250 гектара тІа хий дулларгда. Из дерга насосни установкаш а оттаеш. Полевальщикаш хІанзое а кийчбаьб.

— Цунна чакхдаргдаш тха кхоачашаш, — белгалдаьккхар оратора. — Кхы а дукхагІа хилийта йиш а тха хий декха лаьтта, бакъда тхоца мелиорацеш хиш боахамеш министерствагара нежкъестал эшаргда.

Совхоза къахьегамхой лоархІаме декхар да дулх даккхар, эггара хьалха хьалла хьакхий дулх а доаш. Юрта боахама министерствошка «Сельхозтехника» объединении декхарийла я хьакхийтоварни фермашка механизаци ярна совхоза нежкъестал да. Цу гІуллакхо хьоккъа декхар да, хІара коммунисто декхарийла да шу бащи юкъе хилйара доагІа пакха лаца, — аьлра ялата продукташ управлене начальника Б. С. ... тха предприятей болхлой?

Гурахь дийна ялат укх Іай дайначча а цунна ю хилийча а боахамашка ялат ... ЦІудухьа дукхагІа ... бІаьсти дІаювча культурай фу кийчдара, хІаьта кхоачашдоацал хьалІадара а ...

Колхозийн совхозийн къахьегамхоша балхаш ду хьажкІаш дукхагІа дІае а хьувкъие а гІерташ. Шеко яц цо декхар кар сийлаенца кхоачашдергдарах, ялат хьайлеча пункташка дукха хьажкІаш а кхоачаргьа. Ялата продуктай управлено болхлой кІашзелха а уйла ош ба хургдола ялат дикагІа хьачувоадара. Къаьстта теркам тІабахийта дерхІ ялат доккъадеча боахама, хьажкІаш сиха хьачуоацарал соогІа, уж оакъа, талхаргІйоацаш тешаме лоаттае йиш хургІолаш.

— Халача хьелашка доакха хьайбашка-Іа, — аьлар дІахо нов. Чапова. — Цунна дуваденна оаха колхозаштем совхозаштем доакъара нежкъестал ду. Хаьал хьалхь кхоачалъяьй квартала плана, дІахо а кийчдеш да доакъар. Боахамашта нежкъестал ду оаха ялата фуь телашца.

Са безам бар колхозийн совхозийн кулгалхошка ялат хьайлдеча пункташка хьачулуш юртбоахама продукци дикагІа хилийтара терко е ала. Пунах пайда баргба пачхалхиленна баьнна ца Іеш, боахамашта шоашта а, цар доходаш лакхлургья.

Трибуна тІа ва КПСС Нежай-Юртовски райкома секретарь Я. А. Ягульбаева.

Парте XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеш, — аьлар цо — тха районна къахьегамхоша хьалхара толамаш даьрад. Хьалха тІехьакхаш хиннача колхозашка дІадаха юртбоахама шу рентабельно чакхдаьккхар. ХІанз зе деш-идакхи боахам бац.

Дукхача хана экономически тІехьадиса дилар дІадоаккхаш боккха организаторски болх бе бийзар. Тоелам баккхара гІо дир боккха пайда луш йола культураш — тхьамкен соргаи юкъйоаллара. Цар дика доходаш лу колхозашта. Цхьабакъда районе йолаш я хІанз а пайда эцаш йоаца йоккхий торонаш, царца тхьамка а долаш. Пунна тешал ду колхозаш ерриге а хьайцача цар лучуй дукхагІа тхьамка листаш луш бола производство тьахха дотараш хилара. Тхьамка леладераша йоах укх шера дикха дукхагІа хьувкъа...

Цхьабакъда хІанз а цхьайола халонаш йолаш да тхо. ХІамалла тха яц кхоачамхилал тхьамка докъаду сооруженеш, из бахьан долаш дикка лохлу дІалуча тхьамка хилал. Тхьамка дІалацарга ю вІаштІехьдакхаад.

Нохч-ГІалгІайчен юртарча къахьегамхоша ялат дикка дукхагІа даккха дика шаьш шоашта хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдеча дьинаре дакъа лоап Нежай-Юрта районна ахархошаа. ДІадийнар дикагІа хьувкъийтара колхозаша дикагІа пайда ец меттигерчен минеральни удобренеех.

Колхозашка мел йола техника бІаьстана кийчъаь я. Районе тІехкхоачашъяьй трактораштa ремонт яра план, йиза ІалашъьІ механизаторий кадраш.

— Колхозхоша, — тьахайтар Ягульбаева, — декхий социалистически декхараш тІайийцад: дІадахача шерачул ялат 25 процент дукхагІа даккха. Миштa доаккхаргда цар из? Керттерча дакъе ялата культураш дикагІа хьувкъара, чотах. Ялата лаьрхІа хьажкІаш а дукхагІа дІаюргья. Пятилетка чакхъяллалца йолча хана бІаьш гектараш худа лаьтта кІетаргех мукъадоаккхаргда оаха.

Хьайбай продукци дукхагІа а кІезигагІа хІана дІаледаш а дикхара гІуллакхаш ду районе.

— Районни партийни организаца теркам тІабахийта я къахьегам дикагІа вІаштІехьбаккхарен пун оасарла лаккхьярен чотах, пайда ца луш йола затраташ кІезигьяра, продукцегa дІадидар лохдара чотах юртбоахама производства дерригача доакъой рентабельность лаккхяра. Боккха болх баьб колхозашкара административно-управленчески аппарат кІезигьяра, колхозни демократи чІоагІьяра.

Пленумерчаш белгал ... хьайбай организаторски массово-политически болх, юртбоахама производстве лесІайоахара хьадда декхараш кхоачашдара, районе ялата культураш дІаю а даккхьяра къахьегамхой ... баргІаба из.

Дийцарех лешах шерра соц тІалбдар пленумо, из газета укх номер тІа зорбаьннай.

БІаьстенна кийчо еш ба Наьсарен района «Экажевский» совхоза механизаторашt. Укх пхьалагІа бІоалхаш тхьаьа трактор тоае хашт бар ремонтникаш. ХІанзе баралкала трактор тоахь яьнай. Тракторашта тоеча белгалдаьннаб тракторист Дудурхаев Хьасан, тоешта Муталиев Ахьмад.

СУРТА ТІА: Муталиев Ахьмад ... обтечка ...

И. Пименов сурт.

Кандидатех дола дуьцараш

ДОТТАГIА, НОВКЪОСТ

Шlавкха а Наьсарен районсовета депутаташа кандидатан баьрчехь юкъе кхиьйтан Сагов Султан. Наьха тешам кlоргlдеана хилар да иза.

Атта дац шийх ма бохийта. Белхтоххаме а хала а болх бе хlинз цо бер — районан производстенни управлене кертера зоотехник ва иза. Бакъда, шиъ харжархой бицлац цунна, церна гlуллакх де хаа, наькъаш корадоатlа.

Вахар массанена а мича хуа безаме. Къахетаме дацар из хlанига бархl беан халача лазарах метта уллаш сесаги йолча Гайсанов Хьасанаца а. Вlе а вар из могаш волаш. Деша ва уха беранаш, ах тхов мара ца къовлаш латта, хьалде доладаь шlеноц, царцагlнала вонда саг — из дага а доаллеш са дуар Хьасана, лазар совдуьлаш.

Лазар кlезига юха а дешна lуйрийна мерзача шеберах веана уллар Хьасан. Хьасомавайнча бlаргавейра цуьна шийна юкъе ваlа Сагов Султан.

— Шох бlаргтеха дагаль болха водаш хьачуьттиацар со-м, — аьлар Султана.

Хьасана дlабийцар депутатага шийн бала. Шоллагlча дийнахь Султан юкъе а валаш комиссера Хьасанарга.

Дукха ха чналехь берашта дlайха ботинкаш, (lа дар из) пальташ, тlадувха бlарзкъаш а дахьаш хьехархой баьхкар. Каст-каста царна новкъостал де пионераш ахa баьлар.

Цул тlехьагlа районсовета исполкомига дlахайтар из депутата, из гlулакх дуьцил ловнца заседании хилар исполкоме. Дlа це кьоллаш беса тхов дlакьовле 100 сом ахча хьожадир исполкомо.

Юха а шай цоакъа дальар цу дешлда вахар. Берни дешл аха доладдар, дац нанех метта баддаме а шlен тlа шифер биллар. Чlоагlа гlаддагащар Хьасан цу гlуллакхо. Берна хьегул а дийя дуьцаш вагlаш хулар: «Гой, мишта доккъостал ду вайна пачмахьалехено. Хьалхагlа пачхьолча хила вай митта десталлера саг хьахьожаргачар вайга».

Районсовета юртбоалама комиссо председатель ва Сагов. Хьамаре болх бу комисса членаша. Къастта теркан тlабохийт шайба йоахьна.

Дlалезча шера ше чохь, бекъошна кийча а дахь юртбоалама производства гlулакхаш лоаха 18-заа дош дийцийтад цо районсовета исполкома заседаненка. Царех комисса ахаш — хьайбай боахам буьцаш а хиниад.

Кхьйоала формаш, методаш юкъе кхихьай чо ший балха. Вlаши догабовла каст-каст вlашагlбетталу цу комиссе членаш.

Цкъа митта гулбенна багlаш аьлар Султана: «Тахкара, из дош заседанешка, совещанешка дуьца уттадари-м пайдане да. Хlаьта а вай дlаволадаьр доаттlача тайпара дlачакх ца доалаш моттигаш йийсу. Из фуд аьлча: мишта де, митта вlаштlехьбакхха хьай болх яхаш вай дlадувцар пайда бац. Из мишта де леза дlаьвокка де-зарь.

Дукха ха яллехь производственни управленера специалистий группе яхар lаьлий-Юртарча ферме Сагов Султан керте а волаш.

— Цхьан кlира тхо хулийтай оаш шоай ферма дай, — аьлар цар ферма кулгалхочуна,—болх боаттlача тайпара вlаштlехьбакхха, доахана продуктивность лакхъе шо йиш йолаш да - дац хьожаргдар тхо.

Хlарана ше-шин моттиг дlаласар специалисташа. Эггара хьалха доахана lуна дара, кхабара рессоркаш оттайир цар. Тlаккха доахан леладерий совещание йийцар из: хlара дешк дола гlулакх хlамига дале а доакхха дале а коллективана дагдеваьна де доагlа. Тlаккха чlоагlагlа хул из, оттагlа кхоачашдулу.

Цига хlара денна мозал шура йоаккхарта овха, аьша социалистически деккараш тlахlадар доркаша, Гуш дар мах митта шоамта теркам тlабахийтарах доккхал деш, из дика хеташ болга. Хlара денна уж деккараш кхочам митта ду хьахьоккхаш денна бюллетень яр хьаттьеттlаш. Цу тlа дар хlаране дlадалача дийнахь дакхкая алапи а.

Цига хьалха уттальр саьна тхоагахь хьал а хьежаш ца а оттеш долаш долча доакъарта, хьаьттаина хьежна оттайир ракиса.

Хьайбашта дешхар тахе телемеханизирований установкаш оттайир. Из еррага оборудовани хьатlая ца аьнш йолаш яр ферме. Ча оата а оаташ шох силоси бардош беттaш доакъар кийчдергдалаш гlулакх вlаштlехьдаьккхар.

Венита аьлча, йолаш йолча торонах пайда а эцаш балх мишта вlаштlехьбакха беза ферма кулгалхоша дlахьекхар комиссо. Комисса цига яхча доалагlча дийнахь 785 килограмм шура ехкар ферме, кхоалагlча — 832, диъалагlча — 845, пхелагlча — 930, ялхлагlча — 961, ворхlлагlча, юххера комисси дlайодача дийнахь — 1019 килограмм.

Дукха дийцар комиссе членаша доаркашна материальни а моральни а стимулех, экономически замех лаьца.

— Хlана хой шоана доахаи бехке доацилга, шоай хьекха тувса бахьанаш доацилга, — йоалар комиссе председатела ферма заведующега вож. Евлоевга.

Хlанз цу ферме гlулакхаш митта лел, царна фу эш хьожаш ва депутат Сагов, хlана аьлча цуьна хов цхьа цул доcтадича цурох гlулакх ца хулалга.

Мишта вlаштlехьдоал цув комиссега митта болх байта? Цу комиссена чувоагlа хlаравар вож цунна, цунна мишта дуьца дева, цуьна фу карагlдаргда хов, массанега а цхьатарра болх байта, уйла ейта хов.

Цу комиссе член ва «Пlевеский» совхоза Яндарерча тракторни бригада нуагалхо Евлоев Махьмад. Гаьна вах хlаьта болх а сагота ба цуи аьлча вицвоийттарг ва из цхьабараша. Султана шох эггара тешамеlа вола ший новкъост ва. Дукха гlулакхаш кхоачашдал комиссе из Махьмад бахьан долаш. Яндарерча ферме хул из каст-каста. Цо баьча хоаших цу ферма бригадир вож. Евлоев комиссе заседание отчет луш а хинна.

Шайна хьалхашка оттадаь декхар чакхдаккха новкъостал ду Султана йоахача опыто, ловтан, хоадам болаш, шийа бошнача наьха тешамах доккхал деш из хиларо. Комисса балха цхьа оагlув хьалхоцац цул активо в. Комиссена эшшача хана оарцагlа йола гlа «Назрановский» совхоза Аьлте-Юртарча отделене ферма заведующи Костоев Хаматхан, производственни управлене керттерa инженер Муцольгов Муса, массабовлча совхозашкара специалисташ. Царна тов цу комиссе дlадоладаь гlулакх доархlам боаш хургдолга. Хов цо шай депутатски бост тешаме леладегlа.

Массе хана а къахьега безам болаш цунна са долаш ва депутат Сагов Султан. Цудухьа дел цун наьхе тlа «За трудовую доблесть» яха медаль а.

М. КАРАЕВ.

ОАТТО ЛЕХА IАМАНЗА...

Город Грозни Старопромысловски районски Совета депутаташ кандидат белгалдеш хинначе № 6 йолча горполиклиника персонале собраше цхьаьна санна, массане а, шlи аьккхир терапевт а дерматолог а йолча лора Морозова Клавдия Ильиничнай. Цхьа бахьан доацаш дацар поликлиника лораша, медсестраша, санитаркашта из белгалъяьккхар. Духхьашха хоржаш яи из районски Совета депутатала. Царна шаьра ховра Клавдия Ильиничнас шийна тlадилла гlулакх тешаме чакхдоаккхаргхилар. Поликлиника общественни вахаре хьнаре дакъа лоацаш я из. Цкъа поликлиника партийни организаце секретарь хиннай.

Хlана дола-теш сала Морозовайх тешам болаш? Коллективе из дика лоархlаш хилар. Ши-шегlа хьахинна хlама дац. Из Клавдия Ильиничнай дерригача вахарца хьаlайна дика оамал, садий гlулакх да.

Ший нана дагаягlаш Морозовайна. Из кхелкай тхьаь иттаагlча шерашка ший йоакхагlча йийгаЕ— Клавай воркl шу а далалехьа. Бакъда, Дас Илья Михайлович Морозова саг йоалайир. Бакъда, хьехамцен, холача дешаш мара, дах-сесага а дас ше а берашта кхетам лургбола хьал вlаштlехьдаьккхар цо. Берашта йоаш нана хойьолийтаргйолаш даим шоай ханкарча беркциа доваийтар. Йоакхагlйола йийиг — Клава деша хайча деш школа общественни вахара юкъегlертайора. Хlана аьлча, цхьа хlама ханаца цхьаьна хьадеш хилча, ховра цуьна, саго гlайгlа кlезигагlа ергйолга. Ший общественни вахаре йоакха опыт еш а, йийиг цуьна безам болаш хилийта аьттув баьнар Илья Михайловича.

Школа пионерски сборешка, собранешка, художественни самодеятельносте хьинаре дакъе лоацаш чакхъаькхар Клавдия Ильиничнас Архангельски областа Чернобырски районерча Холмово яхача юртарча школе бархl класс.

1938 шера Архангельски медицински сестрай школе деша ехар из. Медшкола комсомольски организаце эггара а хьинарегlа йола активистка йолаш чакхйоаккх цо. Бакъда, дlахоьра Клавдия Ильиничнай а цух доттагlий а вахара хламаш йоаю, ераш школе цхьакха боалартa хьийнача Даймехке тlемо.

Тlом хьийнача хьалхарча бетташа, венита, август бетта, Карельски фронта эвакогоспитале йоакхагlйола операционни медсестрайла хьожаю Клавдия Ильиничнa.

Варайтта шу деьннача йоlа атта дацар госпитале. Хьалхагlа, деша яхlача шерашка, хаттахьа мара ца гуш хинна чов яь саг, хlаьта уххаза хlара дийнахь итташ болча лоарахой чоккаш ехка езар. Даим лерге латт чов хlеевъеча, операци еца хана лазаро корзагlдеьхача лоарахоша хьекхальча цергий тата, массаве а хьалхашка латт передовойра госпитале хьабоалйбеш, е чой ехна а цlий дала а кхедехьа хилача човвех байнача бlухой сибаташ.

Увзара, бирса тlемаш ха яр иа. Цо хlаранегера дlадехар ший хьинар, денал, къонахчал яйлар. йоллача хlаманна майра духьалъетта lомавййар. Клавдия Ильиничнас из дика кхетадир.

Доарахой чоннаш, бешкха цlий кхоачалеммачарна цlий а денна лечара цaькхаа lе йиш йолаш дацар госпиталера хьал. Массаза а передовой линена гаьна йоацаш хила езаш яр госпиталь. Цудухьа хийкаиза чуеттaш бомбаш, еттаж йоаххий топаш хулар.

Хела йийзар Морозовай хьала чов яьча сага чоалхаве операци йолаяьчул тlехьагlа «фецара тревога» а кхайкаль гаьна йоццеш лелхача бомбаши чуухийташ кораши тховвеши доллаше операци еш воаллача госпитала керттерча хирурга Птицин Иван Константиновичa уллув латта. Дуккха ба цу «тревожни» хана Клавдия Ильиничнас дакъа а лоацаш лечара баьхараш. Цул совгlа, фашисташа госпиталь йола моттиг ховш, чуетта йолайора цlи еттеи фугасни бомбаш. Нах кхераазача моттигашка, окопашка багlача хана, здане беда тlа, е цуьна уллув аьшка моарзагlаш бе а делке цlи етта бомбаш хацен гlомарцен йове езаш хулар. Цу хана, Морозова шийга «ер хьале» аларга ца а хьежаш, нах ше дlаийсбеш хулар.

Йоl инициатива йолаш, хlамах бlу ца къокабаш, хьинари денали долаш хилар кхета а дахь, дукха ха яллехьа, 1941 шередьа а, госпитала комсомольски организаце секретарал хорж из. Хlаьта 1944 шера парте мугlарашка дlаэц Клавдия Ильинична Морозова. Цу шера эскаре гlулакх деча майрал денали гойтерех «Красная Звезда» яха орден а лу цуна, 1945 шера — «За победу над Германией» яха медаль.

Тlом чакхбаьккхача шера Грознерча пхьоалагlча горполиклинике балха отт Клавдия Ильинична. Бакъда, тlом хьалехьа, Архангельски медшколе деша ягlача хана медиститут яккха, [redacted] дахь шигат дагардалли укхинна. Институте деша аьаллаха 10 класс чакхъяьккха еза.

Шагlа цlен-нана а, болча тlа медсестра а йолаш деша хада-ю да, бакъда, цхьа ше де хардхlаьча тlехьанника цала lома яц Морозова. Материальни эшарш, кхьйола халонаш яр аьшка доацаш 1965 шера Грознерча № 1 йолча школе сайрийна дешаш 10 класс чакх а цхьанхе Дагестански медицински институте деша йоал из. Цкъа дешаш йоллашехьа дарбан учреждененшка сайрийна белх а беш.

1962 шера деша Грозне хьалагlача горполиклинике терапевт йолаш болх беш я Клавдия Ильинична. Укхаза дlайдай из харцчуна, кхоачамболланначl шиар боаши, хьинитташ lимерца хилларца. Цудухьа массана а сий ду цун. Дукха да Клавдия Ильиничнайна берийна оалаш доацаш [illegible] тlа.

Вlалла а Морозовайна ший ца луш хlама кийсдалар цхьа-оги шу хьалла. Лорош цlагlа увахошка хьажа бехача регистратурерча журнала тlа дlаяздаьккар цхьан пациента адреса цуи хан. «Температура лакха из цхьна болгаловш аьча хьалхагlа чакх а хьина, духьала цамогаш хилрах йийхача яхар из. Увахо дукха кадаш а яар. Цуи керага ер ладуагlа йолаелча гучалалар дега клерше лазар хилар. Цхьабакъда цхьаьна а транспортана кеттакьа яккла йиш йолаш яцар увахо. Цул кхочарча сагага лазар цlенхаитта хилар дlахайтар лоре, тlаьхка городерча дега лазара дикагlа довзача специалисташа дага а чьина дарба доладир. Хьалхаочa бийсанна ше ньгlар увахочоз йисте. Кхо ди далелехьа больница дlайхита йиш йолаш дикагlа хилар увахо. Клавдия Ильиничнас ший ханнелха де мел деза гlулакх дар бахьан долаш lоажала бегара хьаьнкхар увахо.

Поликлинике эшар лор - дерматолог. Укхаза квалификаци хуьца йийзар Морозовай. Лоацча ханерча лорий говзал шаръечa курсашка деша а яха хlанз дукха ха я цо цхьа сменагlа лор-терапевт, вокх сменагlа лор-дерматолог йолаш болх бу.

— Бокъонца долча лазаро корта оттабалехьа, — дуьц Морозовас, — дукха хlама ха деза увахочун вахарах. Шагlава барт тар-эгlарга деза материальни кхоачамга, дхарга, маларга кхачалга. Цу гlулакхa чlоагlа лерхlаме бе увахочун лорах бола тешам. Увахо тешаш хуле, цо дерриг хьадуаш цудухьа аттагlа хул лазар къовстaле. Лазар къовстабьнчул тlехьагlа мара дарба де йиш ийчай.

— Поликлинике общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш соагlа, — дуьц поликлиника партийни организаце секретара Валкина Тамара Степановнас, —ший балха тlа а доахха хьинар гойт Клавдия Ильиничнас. Масала, цlахьха дlадарж, гриппа яха лазар. Цу хана поликлинике эггара а дукхагlа увахой тlаза цо. шиъ а кхи тlех а сахьатши сталенагlа болх бу цо. Шлакра а цо из ер ца лаьлий, со кlаьлчийлай оалий моттиг ийслан. Цун соагlа цо болх бечa ух ворхl шаьа цкьа моттиг ийсъелнашь. Клавдия Ильиничнас увахочунга гlожа доа аьлла, халача увахочун цlагlа ца тlа ца йоали, е цо тахмастта дарба тьйха лазар харцбуа.

Клавдия Ильинична Морозова вахаре дукха хьийста, хаьнах хьехиш, оттлош тlакхуиш сагаш. Цудухьа, цуи вахар, цуи гlулакхий юммета доазадаь шоъ мо цlаьхааза а депутатала кандидат оттаьй ва поликлиника болхлош.

А. БУРОКАЛИН.

И. Лимина даьккхача сурт тlа: К. И. Морозова.

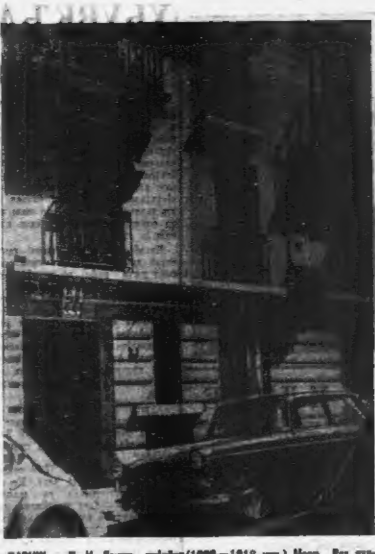

ПАРИЖ. В. И. Ленин чуйхина (1909—1912 шш.) Мари Роз яхача урамa тlара № 4 йола цlенош.

ТАСС фотохроника.

НАХА СИЙ ДУ ДЕЗАЛ

Прохладенски хьу чакхйоалача комбината йоккхача коллективе дика довзаш ва Олейниченко Иван Гаврилович. Къона вац из. Бакъда, тхьаь шиъ шера къахьегаш митта комбинате хьалхаргаш новкъостагlа из дег къона долл саг. Из хьаьнта хьагайт из довхача нахьегаш тешамоа, вахарна lомаяраче беша болаш из хилар.

Производства гlулакхий дег хилла, уж догlадоаладайр шийна йоакхо ва из Иван Гаврилович. Коммунистически къахьегаш ударани хотта из ший дехарахе тlех дика кхочалаш цо. lоа шийтара хьекхаш тех улув хьакьегача новкъостаь. Лакха нах бол цуи хьаьнлача къахьегаш — шоакхоа Сийлен грамоташ, алча премии тайийкхой Иван Гавриловича.

Ший дезала аьзна ба ва из.

Цу комбинате цуьна къахьегаш а цуи сесаг Галина Пантелеевна. Тхьо шу соагlа ха я цо ший мара уллув къахьега. Комбината фалериш деза станочницала болх беш йолча кхалсага ший деша норман даим тlехкхоачадйю. Шийна хоар, балха тlа lоаль опыт шерра дlалу Галина Пантелеевнас къонача болхлошта. Тlех дика къахьетарах шттех Сийлен грамота еннай цунна, митта дукха наьхо сонгlатам а тр йийнад.

Иван Гаврилович Галина Пантелеевна наьх вol а. Зоя хьалдарийнай уж. Эггара йоакхагlйола Зоя Злек Алхан - Балерче юкъерча школе болх бу ер чlехагlа шу да. Дешархой безам бола, дика вlаштlехьъяьха дlахьу Зоя Ивановнас школера ценатоц. Берашта коммунистически цlетан балар ший из lехбац Дикха опыт йолча хьехархоча. Цудухьа берий даьша доашовлаш дег тlара барна тоа цунна. Зоя Ивановнас митта хьинаре дакъа лоац общественни вахаре а. Из я школа комсомольски организаце секретарь, юрта Совета депутат.

Оля Грошенски химико - технологически училище деша ягlа. Дика деш. Дукха за хьалхоьа оператор хургьа цуннал.

Валя Красноярко хьий а беш беш а я. Даси нанаси чlоагlа лоацаш ду шоай йоlан. Ший йоавлача нахаса бlарг леллаш, шийна ца ове а дика новкъостал ду а Валя.

Дальнек шийша уллув тховхаргаш а Тамара. Цун шlи дика бешa комбината коммунистк. Тlех дика къахьетарах, эьшеел долаш а Тамара.

Шоллагlча классе деша а [redacted]

Балла ше, денача, [illegible] бохача массане а сий ду цу бари тайнача, хьоллала къахьебача [redacted]

[redacted]

Совхозаш — ах бlаь шера

Вай мехка совхозаш догlаухам ах бlаь шера хьабена йиш хьагойт СССР ВДНХ хьайийлхача шеррача экспозицие. Зале, стендаш тlа, витринашка — ленински документий фотокопеш, партей правительстван сонакаш тlара мугlарч, йинфрашн факташ.

...Октябрьски революци а хилалехьа советски пачхьалкхен боахамаш (совхозаш) вlашагlдохарах йола идей хьахкалькхаар В. И. Ленина. Хlаьта пролетариате lаьлл lба из дlакхачте а вlашагlлехка доладир уж тайпа боахамаш хьалха хинначa помещикий имененшка.

В. И. Ленина иккъарчал дешаш новкъостал а деш эггара хьалхарча советски боахамех цаl — «Лесные поляны» яхар — хьа шаьтта хинаб дуьц экспонаш.

Экспонатана дуьц производственни кооперативаш хьахила бехаьлуча хана совхозашa шера даьча деккача новкъосталах.

Экспозицие шеррен масе оагlорахьарен хьахьоцх вай совхозий тахана да.

Совхозаша ах бlаь шера хьабелача пахьях йола выставочни экспозици хьайийлай «Экономикен юртбоахама производство вlашагlдоаларе» яхача павильона йоккхача зале. Цо хьахьекх дикагlа долча боахамий баьх — цар опыт, хьекал, новаторство.

(ТАСС).

Графикал хьалха бувл

В. И. Ленина юбилейне кийчо еш ба lаьлий-Юртарча контора кlоарга - тохкама бурувлеттараш. Конторе дукхагlйола свважинаш гаьна Тирка новкъошка ухк. Цхьабакъда халонех бlу ца къожабеш къахьет цар. Масала, графикал хьалха юлаш хьайоагlа М. Цалагов начальник волча бурувлеттарий участка шоллагlа бригада.

Дика толешаш даьхаз бригада февраль бетта. План тlехкхоачеш а еш 285 погонни метр буруш тохад цар. Велгабаха лов бригадера цхьабола болхлой. Уж ба мастераш Губиев Беслан, Шуаипов Резван, бурувлеттар Звдравных Никифор, бурувлеттичун гlоьна Кулов Владимир, кхибараш.

Ишта дика къахьийгад Алхан-Юртовско - Алхазовски участка № 132 йолча бурувлеттарий бригада коллективо а. Февраль бетта план тlехкхоачеш а еш 346 погонни метр кlоарга - тохкама буруш тохад цар.

Д. ГАБАЕВ,
«Грознефтеразведка» треста НОТ отдела начальник.

БlАЬСТИ—ЯЛАТ ДlАДУВ ХА

Гуралла дуьча алата чlоагlа аьттув боацаш хилар уха районa боахамашка дlалха гуйре. Шадуча алаза lатхьар аьлаш гурахьа отта йоахал. Из бахьан долаш агротехника боъезаша дlадехачул дика тlехьадаьлар гурахьа даьт дlадера балхаш, хlаьта цунна дуаздеина, иьр боахаш, малоагlа догlадана lоаз кlадаттар лаат. Цул соагlа декабран январа хьалхарча кхийтта дийнахь лоа геттара кlезига а долаш пхийтта градусага кхоачаш шелал эттар. Из бахьан долаш дика ва хилар гурахь дийнача алата. Къаьстта чlоагlа lатталар цу тайпара етта хьалхш гурахьа бийнача мукха. Лоа диллалехьа баьча тlаьхьешаре къахьаккхар 1380 гектарa тlа дlабийнача мукхах 90 процент мукх бехьабаь хилар, хlаьта митта бархl бlаь гектара тlа дийна хlа а дельалу.

Дале а гурахь дийнача бельбача мукхахи кlаьх дерриге хаьт дийнадац. Дикагlча хьал тlа да кlа. Нагаьба санна 20—22 сантиметр лай тlоа тlаудла гурахьа дельдаь хоана кlа дийналла доьндоллаш, мукха гlулакх кхьча тайрара да. Фу де деза хlаьа боахамий специалисташа, кхаш лелдероша гурахьа дийна доьнадь алат дерриге ца дойтади?

Март бетта кlезиг - дукха йоахлаургья. Фегара температура 8—13 градус йоаххьалие дикхоачаргья. Цу гlулакхо торе хулийтаргья гурахьа дийнача алата азотни удобренешца подкормка е. Хlаьтa уж удобренешца вlашкa еткарца мара новкъостал хургдац хlана кlезиг - дукха дийнлуш боаrlача баьцоегlашта. Дла дола кхаша минералья удобрения ехкара балхаш мехула сихде доала доагlа. Уж кхашка ехкаро чахдаккха деш лоа диша даьллоехьа. Цу гlулакхе торе хулийтагlа из ах елхача баьцоегlай балазашка вай хиво йоаль аьетни удобрени lотlакхавийта.

Гурахь дийнача алата минерально удобренешца подкормка боалабелбаб боахамашка. Уж балхаш керттерча дакъе саналоташ ца ду. Хlаьта тхо района боахамашка кхаьшка удобренеш йоахаш мишь сахалет а. Царех хlоала ах бlаь гектара тlа удобрении тоас хlара деша. Цул соагlа дерригача боахамашка туваш соалкаш а а болх беш.

Гурахь дийнача алата минеральни удобренешца подкормки еча дика толашаш доахаш хьабенна тlа «Дружба» совхоза, «Ханкала» совхозa кхаш лиладераш. Хlара гектара шийша цеттнар а шоттайтаж гурахьа дийнача алата подкормка а барбба уж хоацачча деч. Дукха ба цу боахамашка шоай самолет аьламеш хlара дешна йоахкиранхо механизаторашаш.

Вогlа бу из баьх «Гудермесский» совхоз, «Октябра 40 шу», «Дружба» шиахоий кхаш лоладераш. Цу боахамий специалистa, кулгалхоша шадарра кхетало доза кхадакара лоа дlадьккха уж доаздалеча ляаттех удобрения аьча подкормах вlалла а хайла ца балга. Цудухьа сихде деза уж балхаш.

Фегара температура лакхъялбаьна хьаьшка дешаргаш лоа, хlаьтa увакха шадарра хоргда малагlча кхай тlара алат дайнад. Хlара боахамий кхаш лелaдерий специалистий декхар да малагlча кхай тlара, малагlча участке тlара алат дайнад хьежа, хlара квадратни метр тlа лоалаь баьцоагlа дийна йисай ха а. Нагахьа санна хlара квадратни метра тlа 150-нея кlезигагlа йоацаш баьцоагlа хилча цу тайпара кхаш хьункьама дита деза. Хlаьта, баьцоегlаш вlашагlагlа хилча шеркхаш тlехьа деача культиваторашца культиваци а еш, цул тlехьагlа бlаьсти ше культураш дlао еш цу лаьтта.

Март беттал тlехьа ва йолаш культураш дlао еш. Цу митта дlадуверзарча алата фу хlана lадлаьаа еза: 250 тонн бlаьстибувча мукха, 100 тонн гореза, 50 тонн берна фу. Из фу тоьаргда 4 эзар гектара. Верц дlабе лаьтте тоьлаш ца хиларах гурахьа бийна мукх чуйнача дlабуергба из.

Района боахамашка дукха ба юртбоахама культураш кхара оасар йоакха йола кхаш лелалораш. Хlаьта гурахье а белгальхlа ушх культураш хьункъалра аьттув болашагlа йола участкаш. Цу кхашка кхоачам хилаза органически удобренеш ехкай. Цул соагlа бlаьсти уж культураш дlалоаше а минеральни удобренеш а йоахаргья кlалина, гранулированни суперфосфат аммиачни селитрен вlашагlа а эеш. Хlара гектара тlа 110 килограмм кхоачар еза.

Боахамий специалисташ, кхаш лелaлераш дехарийна ба бlаьсти ше культураш дlаехе найоагlа кийчо е.

В. КОЛАЕВ,
[redacted]

КХАШКА ХИЙ ДИЛЛАРА

Хий ца лехкача лаьттанекарчух шоаш дукхагlа хьувтьаш чуббаь зертlа хий диллача кхашкара. Хlаьта гlум увш волча ентача дадча Шелковской района лаьттанка кхьакхаа хlана хьа а укхан хий ца диллача. Цу района кхьаленча боахамашка дуга кхечеча лаьтта санна дерригача кхаьнта хий тlа а лехаш кхеву кхетаи. Иштта, «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» яхача колхозашка хlара гектара 3 эзар кубометр кхоачийтаи дега шоай кхашка хий, цудухьа цар алат кхедеча доаха хьекханаш а дика да — хlара гектара тlаоа 25 — 26 центнер алат чудеваш цар соаткь.

Гурахьа дега йоакхо из района дукхагlйолча боахамашка кхашка чудаьккхаи хий диллара. Планах лаьрхlачух соагlа а дулаш 9600 гектара тlа хий диллара цар lа хьатlакхачалехьа. Массанел хьалха из болх чакхбаькхкха «Путь к коммунизму» яхача колхозо. Района кхайка гурахь диллача хих кхоалагlа дакъа цар кхашка кхачай. Иштта из болх гурахьe бе карагlдалар баьхаш долаш хlала бlаьстаи ахьаьна района кхашка 2 эзар гектар мара ахах десадац хий диллар дешаш. Цхьабакъда план кхоачайтаьь lе дига бац кхаш [redacted].

Цу гlулакхта эша техника, поливальщикий кадраш боахамашка хlана йолаш я. Из гlулакх района боахамашка мел лоарxlаме хеташ да ха йиш я духхаал уйх lай районе 103 дерла поливальщик кийчдарах а. Уж кийчбеча доккха хакъа лаьцар вовхоос, юртбоалама управлене специалисташа.

Масала, хьагартье вай «Червленский» колхоз. Районе дикагlдолча боахамех доархlаш яц из. Хlана? Лаха а йlатга лелаяеа культура. Керттера дар хий доаччча лаьттаех цу боахама хlаалаца зертlа хилла эвш из хилмага да. Из цар шийса кхетаьааьрга дерlа деш, хlара боаламе еча кийчоаь хьежача. Керда механизатораш кийчбу, митта кхашкaш кхетараш агротехника цийса лелаяра баьхэш lоаа да. Царна кхаьана дийна оаьнаа ухьоа итт дерла поливальщик. Дика вlаштlехьдаьккхар цар эзар колхоза гидротехника Галдабин Валентина. Хий тохна кийчберашта дlайоваийтар колхоза лаьтте тайи-тайпарча участкай состав. Цуьна хьежна шига хий дехкара режим мишта лелаш ега, мишта а мича хана а кхашка удобренеш ехка ез. Хий лехкаре эша техника колхозе кхочайбала йолга белгалйнча цуьнаи гонаш йийлашш хоаш болчарна тхьаъеттан саг тlаакхийтача ше бокъа иш ба ала деза. Цар йоакхо ми ше хийса вlаштlехьбаьккхарах чийна нургба кхашкара чубахьа хьуьаьаи.

Терко вай районе хий декха тесаеа цlенгахь тайнра а. Механизаторашка ше йиш йола балхаш цапташи чуйша даьнача хана дела хьаи лоа кхийная, цудухьа хlаыва царна цига ха хайра хlаьи дисадц. Хlаьта эш лехачуга тlаьхагlа культеша ю йиш йола болхлош дерга сантараш цlентахра.

М. СУЛТАНГИРЕЕВ.

Гурьевски область. Касле йиста тхьо градус хулаш шелал латта хlаьта чкъаьрий луьцарашта сихе ха уттай — Урал яхача хи чура шаш кlаллара чкъаьрий лахара болх кхеьллаш ба. Ерменьхали Бекентаева хьалхье лайаача госпанa бригада дика луш чкъаьрий. Шу лелладелча деза 3600 центнер судак, лещ кха а кхьлоаш а чкъаьрий консервни комбинате дlалахьийтал цо.

Сурта тlа: ше тlара дlабольийтанехь гlорайий хул чкъаьра. Йола боаш ба чкъаьрий луьцараш К. Ринжалиева Б. Самипова.

Г. Копоненкова сурт.
ТАСС фотохроника.

Цхьан группе, и ихьнастея цхьан курса и денош бец ухх суьрта тIа вайна Нохчийн-ГIалгIайн педагогически институтера нехашй.

Дешна дешьарча иэменй институте Iоадача факультете биологIче курса дешаш я Виславова Светлана, цу факультете хIокхIагIче курса и Власова Валентина, хIаьта Сагова Рая историко-филологически факультете хIокхIагIче курса я.

Дина дешаш а институте общественни вахара дешина доьгьа лоешаш а я уш ихаьшха а. Нейсанна комитета член я Светлана, «Кьонала» комсомольска газета редакцин член я Сагова Рая, хIаьта Валентина ВЛКСМ института бюро член я. Дерин дуьна шира самочьшле дешаш гIулакх. Уж массо а дешан наркIахьа шийн.

Я. Ипиева дьяьхача сурта тIа: (аьрдехьара аьттIехьа) С. Висланова, Р. Сагова, В. Власова.

ЮРТАРЧА КЛУБЕ

Дукхаезаш шоьй клуб Наурски района Калиновски чхьагIар доаккхача совхоза къахьегамхоша. Укказа дац цар кердла журнал, газет, уккхаза хьош уж кердача кинофильмаша.

Къастта дукхаеш укказа бахача нехаш художественни самодеятельность. Каст-каста хул клубе самодеятельни артистий концерташ.

Дукха ха йоаццаш совхоза отделене боллIоьшта кердача программах концерт оттадир самодеятельни артисташа. Интермеди, сатирически сценкаш, стихотворени, советски а доазол дехьарча а композиторий илли дар программа юкъе.

ЧIоагIа хозахийтар зрителашта Е. Шахбиеваси А. Некрасоваси дешна сатирически илли, С. Суфуровна, Е. Шахбиевас, М. Осмуртта даь халхараш.

С. ВОЛОДИН.

КЪОНАЧА ЗРИТЕЛА

[illegible] труппе [illegible] дика районашна гIолла спектаклаш ухтенаш я хIанз. Март бетта 12-ча дийнаь денз 31-ча мартага кхаччалца В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетадаь искусства денош дIадахьа лаьрхIад театра къонаи труппа. Уж хургба Надтеречни, Наурски, МалгIабика районашка. Г. Ландау пьесах оттаь «Тетаве Джим» яха спектакль гойтаргья артисташа берашта.

МАШИННАЬГЬАХОЙ ЯХЬАШ

Къилбаседа - Кавказа машинаьгьахой баскетболан чемпионата ловзаргаш хилар ухх деношка Грозне. Сакъердаме дар грозненций Малачкалерча спортсменашца хиннв вIашагIкхетар. Кхуаш боагIачарна юкъера ловзар грозненцаш кот а болаш чакхдьалар. Счет 70:33. Цул тIехьагIа кхалнех лайнар. Цига счет 26:38 йолаш вайбараш кIашар.

БоккхагIа болчарна маIача наха юкъерча вIашагIкхетаре грозненцаш котбаьлар (счет 51:37). Кхетта хургйолча финальни ихьашка декъа лоацаргда вай спортсменаша. — Кагийча наха Минеральные Воды яхача городек боккхагIчар Ростовек. Цига котбаьнначар СССР-а машинаьгьакхий министерства командашта юкъе хургйолча яхьашка декъе лоацаргда.

ХЬУВКЪАМ ЛАКХБАРА НАЬКЪАШ

[illegible] цу боахам [illegible] хьал лелаяргда. ХIаьта а [illegible] дешари тIоакхочаьтте вIашагIтехьаралар [illegible] лелаярий. [illegible] кхаьчар [illegible] эзар тоннашка. Цхьабосса [illegible] культурам хдаца пош [illegible] тIехьдаьлар тха. Цул белхаш дар уж хьуъкъара кхачамбе [illegible] суьрта [illegible] хилла ю.

Цхьабакьда ухх шера [illegible] тхоай дешна гIаланаш производствана [illegible] хилла ю. Масала, [illegible] 4949 гектар [illegible] культурам. [illegible] фу. Цул совгIа бIаьсти [illegible] культурам [illegible] хилла.

Хургболча [illegible] тха боахама кхаи лелаяраш [illegible] а. Масала, гуралла [illegible] 3460 гектара тIа [illegible] кхаи [illegible].

ХIаьта ухх бIаьсти 3740 гектара тIа дIаде кердIа оаха хьит. Цу гIулакха ерригa [illegible] дьайнад. Цхьа-дале, бIаьсти [illegible] культурий фу Iаламдаьд. ХIаьта Iаламдаь дукхагIа дола фу ихьалагIча классах да. БIаьсти но культурам дика хьувкъаьра боахіа аьттув хургба кхаьшна органически удобренеш ехарах а. ХIаьта ухх баххаш дIададахача шерарчул дукхагIа вIаштIехьдаьлад тха кхаи лелаяраш ухх шера. Нагахьа санна дIададахача шера хлашка етка ерригa органически удобренеш 3632 тонн кхаьча хьинаеле, ухх шера дукхьал ции бетта 2200 тонн органически удобренеш ехай кхашка. Цул совгIа кхаи лелаярашка социалистически дехкараш тIаьйпад ухх шера нахьаьлагIа ноябрь тIакхоачаш [illegible] 16000 [illegible] яха дьа.

Кхьата органически удобренеш ехкай тIаьйпад дехкараш кхачанбергалараx шеке яц, хIана аьлча цу гIулакх лаьрххIа вIашагIтехьаллачa механизированни отрядашарча тракторист халдаза тIехьтоачадаь шоай сменин задании. Ишттa, чархаш йолча трактора тIа болх беш болча Б. Усмаева, Т. Бетуханова, Б. Чапаева, кхачар дехна шоай сменин задании 120—130 процент кхоачашдь. Цу гIулакхо а торе хулийтаргья бIаьсти ноча культурай хьувкъам лакхбе.

Дикхта поставленный цу тхона нортбоахама культурам дIаера вIашагIъеллача механизированни звеньяна а. Гурадь е бIаьсти а но культурам лелаеш нуриайтта хоно я тха боахаме. Царна кулгалдеш ба дикагIа бола механизаторам, производство хьалха лаьтташ. Ишттa, цхьан звенона кулгалдеш ва Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни механизатор, Шеча Байракха ордена кавалер В. Эльмурзаев.

Кхачаяндара никагаш, бехктокхаме дехкараш тIаьйпад тха кхаи лелаяраша В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара дикача толамашца накъабахара а. Ишттa, нах. Эльмурзаева кулгаледча звено дош дехьад 50 гектарах хIарене тIара 120 центнер моркови столови свеклаш чул. Ала деза, тха дараш санна Iалама хьалаш аьттув боацаш долча хьаланна уж санна дехкараш хахта да ала мегаргдолаш дац. Цу тайпара лакха дехкарам тIаьйпад алата культурам кхесча звеньяш а. Пачхьалкхенга кхет дехкара план 1970-ча шера нахьаьлагIа ноябрь тIакхоачаш кхоачашъе дош дехьад кхаи лелаяраш. Ишттa вIаштIехьдаргда из?

БIаьсти но культурам ухх шера хургба тхона [illegible] гектара тIа [illegible] дIаерна [illegible] эа цу боахамо, хIата культурам [illegible] хьалха 550 тонн [illegible] удобренеш [illegible] кхаи органически удобренеш тоесарцец лаьтта лелаяра культура лакхъярцен юкъа а еш чакхъаьхача торе хургья тIаьйпа дехкараш дадарра кхоачашде. Дукхьал ухх шера, оаха боьлча тоххаших, алата культурам 500 тонн дукхагIа яха торе хулийтаргья цу гIулакхо.

Ялат дехкара тоешаш лакхъяра денеш къестадара ниесса, боакха торахи тIаьбохийт оаха тIехьа тIабоагIача яиза дехкара бола чIоагIъера а. Продуктивность лоха бола денаяш дакъIенаш хIаьта ишттa лаьтта цIендаь хаьтташ оаха а оахаш доагъара культурам дIадарргья 300 гектара тIа. ХIаьта цу лаьттаех 150 гектара тIа Тарха чура хий дехкарга оаха. Цу гIулакхо торе хулийтаргья доакъарий культурай хьувкъам дика ассамбеанза. Цул совгIа белгIаьлий оаха ерригача хана хьайбашта дала баьццара кхинеер хургIоаш схема. Тешшаме ала йиш я совхоза хьайбашта шерта дохкар [illegible].

Юртбоахамa ерригa культурам дика [illegible] хьал да кхаи лелаярий гоила дикха хилар. Цудухьа хIара шера вIашагIъехахча агротехнически курсашка дешаш ухийт оаха тхоай къахьегамхой. Ухх шера вIашагIъехахча курсашка дешаш да 34 механизатор. Цул совгIа кагирхоех кхы а ихийта саг ва механизаторий говзал Iомаеш.

Уж дерригa юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара де дерхIа гIулакхаш чакхдахара оаха торонаш йолаш я тха боахаме.

Ю. ФЕДОРОВ,
Грозненски района «Старосунженски» совхоза директор агроном.

ЛЕНИНГРАДСКИ УНИВЕРСИТЕТА КЕРДА КОМПЛЕКС

Цхьа миллион квадратни метр зарга моттиг дIалоацаргья Финска залива йистте хьалъеш аьттача Ленинградски пачхьалкхен университета кердача зданей ансамбло. 1975 шера, Петродворцски районе хьалбиш латти гIирс баь баьлча, 20 эзар совгIча студенташ аспиранташ дешна йиш хургья университете.

Проекта авторашна — профессора Фомин Игора кулгалдеш ленинградски зодчешa — университета ерригa территори цхьарча юкъара массеха зона а яь йийкъай.

Масала, дешара - Iалман зоно чулоац естественни гуманитарни факультетий, ректората, фундаментальни библиотека ерригa зданеш. Факультеташта дешара корпусаши Iилма-тохкама институташи хьалъергIоала къаьстта участкаш хьожаьй.

ПроектагIа хьалье лаьрхIад 25 эзар зрителий стадион, нача ду бассейнаш, искусственни ша байта солдоваш хекха моттиг, кхы тайпа гIирсаш дола спортивни городок.

Студенчески общежитеш, ленинградски прессо беча хоамагIа, шоай къаьстта зоно хургья дукхазаи вIашгIаргьаь итт зданеш дезил болча наха гостиница хьигамцIеновни, хIаьта ишттa клуб — столовни торгови центр а йолаш. ХIаьта муниш лаьлаш хургья университета 13 эзар студента лаьрхIа чуйе цIеновш дагIа городок. ЧуIеча цIеноел совгIа, укказа хургья торгови ши центр, тайп-тайпара таваш, бераш бешамаш ясли. 1200 моттиг а йолаш дола культура ЦIа, 800 машино лаьрхIа дукхазаа вIаштIаргьаь гаражаш.

ХIанзале хьалье йоалаьй физически факультетеш Iилма-тохкама физически институте хьалхаре аргIа. (АПН).

БЕХКТОКХАМЕ ХА

Беррагача мехка хийто эш а хIанз моттигерча Советашка хоржамаш дара. Шерра яржай из кампани «Ингушский» совхозе. Хоржархой паходлаш лett агитпункте. Цига кердадар доаза, газет дешa, беседиша ладувгIа ух уж.

Йоккха юрт яц Долакова, бакъда, нагахьча районни центре дIацнагара дар мо дикa культура ЦIа. МассаьIола общественни мероприятеш кийчъеш чIоагIа къахьег культура Цlен директора Салтукиева, библиотека заведующе Канаеваc. Дикa кийчъьна цар шоай агитпункт. Пенашна хьаллат тайп-тайпара стендаш. В. И. Ленина, Советски Конституцина хетаь я уж. Атта дац юрта эшаш мел дола литература лаха, хIаьта а шоай болх дукхабезача культура Цlен кулгалхоша Iалашдаьд иа.

— МалгIабика районе юртешкарча библиотекашта юкъе цхьекха а яц тхе яр мо библиотека,— дуьц Канаева Надис. — Ишттa кеде а литература дукхагIа ме хул дикагIа да. ДIахьнна гIалгIай юртхоина хиншка малагIча оагIорахьара хьалана деза цa хоаш хиина ха. Къона бараш а, къьена бараш а массаьа а деша, цa хоеэ хе гIертш ба. Нагахьа минот ягIац тхе агитпункте нах боапеш. Шоаьта де хоер хетт цар. ХIаьта цар хаттарашта жоп лаш дела а тайп-тайпара знанеш еза. Цудуьна дукхa деша дезаш хул тхо а, культучреждени болхлой. Дукха ха йоацаш сийлахь - воккхача баьча В. И. Ленина сорагник, воекъост, сесаг Н. К. Крупская ваь 100 шу дизара хетаь сайре хилар культура ЦIагIа. Дукха нах бар укказа гулбенна. Боккхача безамца хьежар уж Н. К. Крупская вахара хетаьча дикача стендега. В. И. Ленини Н. К. Крупскаяни шоайла бийзача дийнахь денз 1939 шерага кхаччалца йола ха, цар оахар, В. И. Ленин кхелхача денз Н. К. Крупская дош хиина общественни гIулакхаш белгалдоахаш, хьадовзийташ яр из фотомонтаж. Укказа яйзар нахa Крупская а, цуь революционни болх а.

Дикa кийчъьний агитпункт СовгIаьча а. Культура ЦIа дац укказа, бакъда клубa заведующе Х. Фаргиеваси библиотека заведующе Л. Гетагажеваси культура Шеная богIа лелаяц шоай клуб. Шей дола, хана дикле а сикъердане сайренаш, хеттареш жопеш сайренаш хул укказа. Дукха ха йоацаш Советски Эскара а Н. К. Крупскаяйна а хетаь сайренаш хинний. Хоржархой каст-каста чубахка безам хургболаш агитпункт. Библиотека а моттигерча школа а низацца хоза кийчъьний из. Юртарча интеллигенцa хьехархоша, тIема а къахьегама а ветеранаша лекцеш еш гулбенарашта.

Хоржамий кампани дика дIакъхьера культучреждениеша бечa белхах лоьна дувла-м шорта да. Деррига дийна а карраш. Ала деза цхьаьнха: шоай боах хьакъхьале, гоязина наха эзар фуд е хоаш вIаштIехьбаькхаь цу учреждений болхлоша.

Ю. ИГЕР.

Дукхаезашх № 4 йолча хоржамий участке бахача наха Н. К. Крупскай хIерагIче культура ЦIагIа хьийийла шоай агитпункт.

Каст-каста боагIа уж укказа еша лекцеш, беседашка ладувгIа кердa газет, журнал деша. Цар хьешташ диззa кхоачашду укказа вIашагIъеллача агитколлективо. Укх сурта тIа шоана гу агитатар Грозненски вагонни депо слесаръ къона коммунист Межидов Мо-[illegible] хийта «Красный молот» завода слесарь А. Захарован йоа гIирс беча фабрика закройщика А. Атаеван моттигерe Советашка хоржамаш дирах йола положени дIа[illegible] вIаш.

М. Пашкова сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

БОННА ЭНИКИ ПРОВОКАЦИ

ДIадахача кIирагIа дуьнен общественность теркам тIабайнабар Бонна эхь доаца тайпара провокацеш ю моттиг а хинна дIадтача Малхбузен Берлинерча политически событеш. ФРГ дана йоаца цу гIороле боннски Iадкалаша законагIа доацаш 5 марта федеральни собрани гулъай керда малхбузенгермански президент харжара.

Цига хьоацаль цо провокацинни гIулакх къаьстта йоаь шийн лоIамера политически единица йола Малхбузен Берлин агрессивни законагIа доацаш шийн кара ерзае гIертаж хилар хьахайлавер да. Цо боккъонца харцу шоаш «машар безаш» я Европера кхехкам кIаьйбе гIертаж а ба ахаш боннски правительственни коалицие вийлаша мел дийца шайра хабараш.

Цу провокационни актага юкъе керда хиннар дар ФРГ президент хоржача декъа лоацаш неонацистски национал - демократически парте (НДП) викалаш хилар. Цу тайпара Адельф шеллагIа аьнна цIи хоавхета ца тийша вола нердийвьина фюрер Адельф фон Таден керте латтача «ворлавий дIамагIча фракнега» торо хилар Потсдамски соглашенеех цхьанкха тайна нацистий гIулакхаш — мичча беса тIулалаь уж дале а, — леладе йиш йоацача Малхбузен Берлинe гулъекьа шийн гIулакхаш кIалолле.

Хоржамашка шоаьца беррагача 23 неонацисте хьаллавцир ХДС партин цун кандидат Шредери. Гуччахьа Гитлера тIехьалаттараш а болаш йола реваншистийн милитаристийн парте цу тайпара блок теттара хьехаме я. Цо баькъю цар духовни гергало, хьаьлех НДП гIулакхаш декъа дьакьала дача а Боннана хIава лац.

ХIаьта Шредер ца хоржаш висав. ФРГ историе чухь ертара хьалха президент хилар социал-демократах. кIанкарча боннеца юстице министрах Густав Хейнеманах. Бакъда, Хейнеман СДПГ-ена юкъе вола баьха дукха ха а яц —1957 шера дена. ХьалхагIа ХДС парте член хиннав из, Аденауэра эттара хьалхарча кабинетe чурча гIулакхий министра пост яр Хейнеманага.

Хоржамашка шийн соперник — оборона министр Шредер вша а ваь котале лакха вIаштIехьдаьлар цун хIалхарча правительствашка оппозици йолча паргIатоха демократически парте (СВДП) хархархоша социал - демократаш хьаллацар бахьан долаш. Малхбузенгермански обозревателаша юкъера лакхаш «паргIата демократаш» дIахе йоасча хана а СДПГ-ена цхьан блоке хургхилар, цу даьнье ухх шера сентябрь бетта Бундестаге хургдолча хоржамашка а. хIаьта социал - демократашкен ХДС партеен юкъера хIанзара коалици йола чардуш хилар а.

Цхьабакъда, керда президент хоржар бахьан долаш ФРГ-е политически низаш дIаниийсдара даьхе хьалт дола тайна хувнаш гучадоале а, хоржамашца хьовададьча цу дерригача гIулакха юкъе керттердар ца малхбузенгермански спектакле дакъа лоацаш хинна ерригa партеш Европера гIулакхаш хоштиехьа а лхохкадара хьалхара. ГДР-ан къыча социалистически мехкаштен духьала цIенхаштта провокаци лелаяра хьалхара бехктокхаме хилар.

ПРОФСОЮЗАШТА ЕЛЛА ЕЕРДА ДИРСТ

«Профсоюзий Iаьржа дид» санна английски болхлой болаша историе юкъечIогIа ухх [illegible] март. Цу хийнахьа английски парламента общинай палате правительства аьттув бьлар «КIай книжка» аьлла наьрцшa а ухкала болхлоета духьала [illegible] комплекс къаобаьльтта.

Эттара хьанза белгалдоаккхарга вай, цу керлача законодательства тIа официальни йоаця забастовкаш, вешта аьлча центральни профсоюзни органашкара дукъа а йоацаш болхлоша хьахайкаь забастовкаш езахилар. ХIаьта уж забастовкаш Англе хьахулча ерригача стачкаех 95 процент я. Цу тайпара «официальни йоаца» забастовкаш лагаехараннa хIанз гIад тоха е дабахта бокши чарлу.

Правительствана ишттa боккъонашй забастовкаш йоалергIоала ха хилъь беттага кхаччалца тIехьаяькха. Цу ханах болхлоешта цкъа тIабахьарам цар жутIарий барт ягIабараш пайда эца безам болаш правительство я а предпринимателаш а ба. Хlана дешa дIа ерригача профсоюзашта лаьрххIа хоалаьфа, нагахьа санна шийн гIулакхий паргIатенна дезаш отнадеш долча дехкаранца не вехха цун безам ца хуле, профсоюза официальни статус яа тугаргдоацаш волча чиновникага регистраци ял.

Белгалдоалаш да, консерватораш нагалаьшш кийчдаь законаш тIаьрмага лейбористий правительства вIаштIехьдаьккха хилар. 1964 шера хиннача хоржамашка профсоюзий хьакъехьара керда законаш кийчдарах йола королевски комиссе вIашагIйоллара хьахъехьа консерватораша дIадайхараша духьала бар лейбористаш, хIаьта из бахьан долаш шоай аьттув дукхача хоржархоша — болхлоешка хьал а лайнтор. Цхьабакъда, Iаьдал керте этта кхоачаш шу-м дахнаьцар хоржанез хьаллахагIа шоаш хьакхайкалабр парна дицучa хана, цудуьна лейбористски правительства лорда Донована тIадилар цу комиссeна керте оттила.

Шийна еина хинна инструкцеш теттара гоаза кхоачашйир комиссе. Дунна хайра правительствана доальни болча профсоюзни кулгалхой хьашташ цу законопроекто тIехьашка доахаргдоайиргах цхьа бола профсоюзни лидераш темайе. Трел - юнионий британски конгресса генеральни совет (английски профсоюзий центральни объединени) белгала рабаа хилар правительственни плана. хIана аьлча сов йоккха я мутIарерча къахьегамхой хьаштаитен генсовета исполкомерча аьттехьерча дукхагIа барашта юкъера юкъ.

Английски болхлоех хьаца аьлча, уж рабаа ба забастовкаш хьакъехьарча кердача законодательствана. шоай боккъонаш хьаллоаттаe лаьрхIа ба уж. кхечанани репрессийн тIалаттанашехьа а. Царна хагарвар ца хаза дац: Англега кхыча хIанзара экономически халонаш, новопоени пайдаех хIана ца йоаккхаши нехха экономикан долкха дукъ тIалоаттадела йола дукха тIема разведаш кхевтье ца гутиш, эшие лаьрхIа ха йий правительство-м яха а.

«КОЛОНИАЛИЗМ ЦХЬАТАРА Я МАССАНАХЬА А»

Йоккхий событеш латт ЭкваторIальни Гвинее — африкански континента малхбузехьа экватора юкъе хIана алаш аьннa уллача боккха боацача мехка.

5 марта IуйрIийна кхача мехкашарча гIулакхий министр Антанасио Ндонго керте латтача къайлагIа барт баьча группа президента Франсиско Масиас гороне Бате волча хана цун резиденцеra доа даьд. ДIа-юха гера хетта лоллейнад. Президента тешаме волча къаман гварде доакъоша нитеж тоIалаьй, хIаьта Ндонго дош деча хана вейнад. МалагIча бахьанаx йолаенна я уж событеш?

Февраль бетта тIехьарча дийнахьа, — Экваториальни Гвинея халкъо, юххера а, шийн кортамукъале лахкхачул тIехьагIа бить бутти ах бутти баьнача гIалла,— хIана а цу Мадрида колони хиннача мехка территоре тIа латта испански бIу, шийн казармашкара ара а баьнне, республика столица Санта - Исабелех йоаккхайта йилачa мехка шоллагIа волча городе Батен чуболабеннаб.

Из тIема акци йолалуй масса санна колониализмо тоадаш дола «испански гражданаш зорабарех» [illegible] бахьан а дьахкха. Юпаш цо мехка экономикера испански бизнесмений веззиен лорлеш йола порадик а. Франциско Экваториальни Гвинея халкъа политически кортамукъале еппадае а, Фернандо-По яхача гIайрен тIа а санна, ишттa Рио-Муни хIана республика, интересаш долча ара хьа тIа а болча хIана хьашт санна, хIаьта а испански монополеш я. Цар тIалхачи да цу мехкаа кортта юртарна — какао, кофе, даьтта поалча пальма, хьу хьаьхьсча учеваш кхачагаш.

«ХIеста а бен дола де» яхача колонинтерий къамара принципа зерраргIа йоалача испански правительства пимеийнаять юкъера гIулакх кхоачадь. Фернандо-по яхача гIайрен тIа бехача наха цхьаболла гулдавин республика материхана дакъьах дIахадмага нагазу.

Кхетадеш да, къонача республика цхьаьагIенна тIехьалатта дукхаха бараш цо агIазбига хилар. Мадридски дипломаташа гороле Бате лелаечa тайшача балхантен доаналтен духьала протест еча кепара испански консульства байрахх адане тIара Iо я аьанха, йоатаьй а. Цу доапех цу салтеа тайда е нийна. Мадриде шийн бIу тIа а баккхйта хьалийнар республика кертта гIоаьмил.

Цуьна йоа дуча кепара Экваториальни Гвинея президента Франсиско Матиса, хьал теттара синтIардьаьна хилар хьа а кхайкалаь, хIалийхар, испански бIу шоай казармашка юха чугIолта а, хIаьта цул тIехьагIа мехка территоре тIара цIенбенна Iоьарабалла а.

Боккъонца ишттa кхоаладенна латтаца хьал а долаш ловзадаьд керда карт, дьастах Фернандо дIакъоаставра тIехьалаттача мятежнико Ндонго кулгам Экваториальни Гвинея кортамукъален моастагIаш. Цхьабакъда, правительство дIалакха гIортарах хIана хинадаш. Уж событеш шоаш йоацхаш, переворот е, Iаьдал дIадаккха гIертар хила а во шоайла долаш болчар гIулакх дола хетийта безам болаш цар мадридски Iаьдалаш.

Цхьабакъда, зен боккхаш хинарашa цхьа хIана теркалдаьд: боккъонца уж событеш дIайолалучa хана юхакхьачар Ндонго испански правительствашa переговораш еш хиннача Мадридера. Цо, белгала, ахьча тайпара йоалах Экваториальни Гвинеера событеш.

Шоай хьалха хиина колони санна тиша йита заза лолаш лац франциски Iаьдалаш. Цунна дукхадеза дагадохийтача бакъахьа хургда, сел дукха ха а йоацаш «колониализм массанахьа а цхьатара я, нуьхула тамашa хургьяр, нагахьа санна испански колониализме ше на кара ца хилча аьнна хьакхайкалхаьча президента Франсиско Матиса деша. Кхы дикагIа оалалой тамаш я!

Е. ВОШЕДЧЕНКО,
О. ПИВОВАРОВ,
Г. СОБОЛЕВ.
(ТАСС).

ХАЬТТАМ

Тахан республика гIолла Грозне морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш ха хургья. Цхьанцайолча моттигашка дохх доалларгда кIеэигдухха ша булларгба, тайп-тайпарча лостамашкаьара лаьгIо, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух хьеккаргба. Тховсара бийсанна температура республике гIолла 2 градус йIовхалтара 3 градус шелалте кхоачаш, Грозне 0 градус гарга хургья. Тахан республике гIолла 0 градусатара 5 градус йIовхалга кхоачаш, Грозне 2—4 градус йIовхал йолаш хургья.

12-чеи 13-чеи марта морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екхаи а хулаш ха хургья, цхьанцайолча моттигашка лаьгIо лоя а делхаш, дохк а доалаш, тайп-тайпарча лостамашкахьара лаьгIо мух хьеккаргба. Бийсанара температура 1—6 градус шелал йолаш, 12 марта дийнахьа 1 градус шелалтара 4 градус йIовхалга кхоачаш, 13 марта 3—6 градус йIовхал йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

11 март.
РАДИО

7.30 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25—Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — Моттигерча Советий хоржамашта накъьалолхаш «Депутаталла оттабеьна кандидатешца вIашагIкхетар» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.20— Ашараш. 16.30 — «УчахцIеноша ха тIаьхха очерк. (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00— Композитора Анатолий Розенберга иллеш. 17.30 — «Вай индустриальни Москва» (эрсий меттала). 17.45 — «Халкъа заседатель» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25— Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

11 март
ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачий программа. 18.00 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 18.13— Ленински школи пропагандистий Ярославский. 19.00 — Телевизионни кердахараш (нохчий, эрсий меттала). 19.25 — Тха кандидат. 19.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.50 — Шоана, берий. 20.00 — Иллеш хелхарий Нохч-ГIалгIай ансамбля солиста Вагабов Абдул-Малика илли доах (нохчий меттала). 20.25 — Передачий программа. 20.30 — «Деная лодка» яха художественни фильм шоллагIа серий (эвлакех).

12 март
РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Мехкашкен континентешкен гIолла (нохчий меттала). 16.15 — ЛаьттеIн наьх» (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — «Хьамсарча Даьгхенех» илли доах оаламха концерт. 17.30 — «Дерригача вахаре гIулакх» яха беседа (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонах» (нохчий меттала). 20.35 — Москва.

12 март
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Школана «Болча новгоростий» «Беза я беза, бойна а боже хьей мохк» (нохчий меттала, эрсий меттала дойкхх). 18.30 — Телевизионни агитпункт. 18.40 — Ленина парте могIарера вар «Красный завода воккхагIа вола оператор Захаров». Киноочерк, (нохчий меттала войкхх). 18.50 — Телевизионни кердахараш. 19.00 — Хоамаш. 19.05 — Сон газолой колонишкаш яха фильм. 19.15 — «ДоттагIал». Кагирхой телевизионни клуб. (нохчий меттала эрсий меттала эвлакех). 20.00 — Шоана, берий. 20.15 — Ленински совгIата лауреат «Древ Ойстрах. 20.35 — Передача программа. 21.00 — Кино хозаш бараша, Актераша ролеш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-38-11; бакхтанхошна секретара—3-34-38; партийни вахараш, культурая, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бовхамен письмай отделий—3-42-29.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-29.
«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05052. Заказ № 1098.